

Dette værk er downloadet fra **Danskernes Historie Online**

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennytte forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaeigt.dk>

Indbudelsesskrift

til

den offentlige Examens

i

Ribe Cathedralskole

1845.

Indbold.

1. Tre Taler, holdte ved Rectorindsættelsen i Ribe Cathedralskole d. 23 April 1845.
 2. Skoleefterretninger for Året 1844—45.
-

Ribe 1845.

Trykt hos Christine sal. Hyphoff.

T a l e

af

Hø. H. Bisshop Tage Müller, C. af D. og D. M.

ved

Rector C. H. M. Bendtsens Indsættelse

d. 23 April 1845.

Naar jeg træder frem paa et Sted, fra hvilket jeg er uvant at tale — træder frem i en Anledning, som kun eengang før har krævet, at min Stemme, efter gammel ørværdig Skik, ved den skulde lyde: saa seer det ei uden blandet Følelse. Jeg seer hen til Vægtens Skaaler; paa den ene staarer præget: „See, et hæderligt Hverv!“ og mit Hjerte samtykker det; paa den anden staarer præget: „dom rigtig dine Kræfter!“ og jeg føler ei mindre Sandheden deraf. Nejpe havde jeg da frivilligen paataaget mig dette Hverv; men Embedspligt byder mig det; og derfor tager jeg Ordet, viesseligen i Ydmighed, men ogsaa tillidsfuldt, haabende til Herrens Naade, at ogsaa dette Ord skal ikke vende tomt tilbage.

Fremtræder jeg her saaledes paa den ene Side med en blandet Følelse, jeg gjør det paa den anden Side med en meer ublandet. Den agtede Mand, hvis sjeldne Lod det blev, i denne Skole, ved hvilken hans Hjerte hænger, at virke i 40 Aar, og som i 30 af disse var dens Styrer, har vel veget sit Heisæde, fordi han folte, at den svagere Alder nærmede sig, fordi han troede det godt, at friske Kræfter rørte sig i denne — ogsaa de lærde Skolers — Gjæringstid, og fordi han vel funde attræe det hæderlige

otium, hvis Værd han veed baade at skatte og at benytte; men Alderen har ikke bojet hans Æsse, ikke lammet hans Kraft, ikke slovet hans Følelse; og saaledes vil han dagsligen kunne see sin kjære Skole, og glæde sig ved den.

„Glæde sig ved den“ — siger jeg med saa meget fastere Tillid, som jeg veed, at han ei ønskede sin Gjerning paa dette Sted heller fortsat af nogen anden Mand, end den, i hvis ungdomsvarme og ungdomsdriftige, men tillige mandserfarne og sikre Haand han overgiver den; den Mand, hvis Indsættelse samler os her, hvem vi allerede have faaet Grund til at komme imøde med Agtelße, Hjertelighed og Tillid, og hvem vi ogsaa derfor i denne Stund mode med et Velkommen, der ei er stadt frem af Læbernes Overflade, men har sin Rod i det fulde Bryst -- et Velkommen, som just derfor ei pranger med et laant og broget Farvespil, men er ukunstlet og varmt, som alt hvad der kommer fra Hjertekilden.

Ukunstlet skal da ogsaa min Tale lyde til Dig, vurdige Mand, og om dit Hverv iblandt os. Intet Ønske kan i denne Stund røre sig meer levende i dit eget Bryst, end at Du maa kunne syldestgjøre dette dit Hverv, saasvidt vi Mennesker tor bruge dette Ord om vor altid ufuldkomne Gjerning. Men et vigtigt Middel til at udrette sit Hverv godt, er at kjende det tilbørsligen. En Bygning af noget Omfang og af vigtig Bestemmelse opfører man dog ei ester et lost Udfast, men ester en neie gjennemtænkt, i alle sine Enkelheder vejet, Plan, for at hver enkelt Deel kan blive ligesaa hensigtsvarende, som det Hele afrundet og harmonisk. Det tor jeg med Sitterhed forudsætte, at Ingen i denne Forsamling troer, at jeg tænker daarligt nok til at ville udkaste en saadan Plan for en lard Skoles Bestyrelse, eller at jeg mener, at den

Mand, som besad Dygtighed dertil, vilde paatage sig at begrunde en saadan Plan i denne forte og flygtige Stund. Men det forekommer mig dog naturligt i denne Lime at dvæle ved hvad der kan ansees for enkelte Hovedpunkter af den lærde Skoles Styrelse.

Skulde det maa ske vække Nogens Forundring, om jeg først udhæver, at en lerd Skole bør styres i en christelig Land? Ville Mange i det mindste troe, at min præstelige Stilling har lagt mig et Ord i Munden, der dog vel paa dette Sted heller maatte have været ombyttet med et andet? Jeg indrommer i Sandhed, at, skulle vi end altid have Christus i vore Hjarter, saa skulle vi dog ingenlunde altid have hans Navn paa Læberne. Jeg veed ogsaa heel vel, at jeg kunde have valgt andre ikke urigtige Udtysk, saasom, at Skolen skal styres med Kraft og med Sindighed og med Kjærlighed, og — maa ske endnu meer omfattende udtalt — med Humanitet, et fremmed Ord, men som har, om ikke Indsødsret, saa dog Borgerret i vort Sprog. Thi: det ligger jo i selve Begrebet om Styrelse, at der i den maa være Kraft; det nytter kun lidt, at man har Maalset for Die, naar man ei styrer mod Maalset; men dette skeer ikke, naar Roret dreier sig rundt i den kraftlose Haand. Med Kraften maa Sindigheden være forenet, som hos den betenkommne Styrmand, ei allene under Modvind og Storm, men ogsaa mellem Skjær og Klipper, at Roret ei skal knækkes, eller Skibet dog stode an. Og hvad er en Styrelse uden Kjærlighed? En Styrelse, som enten vækker Trods og Harme ved ubillig Haardhed, ved lunefuld Tvang — eller som vækker Kun geagt ved sin Svaghed; thi at kalde svag Eftergivenhed Kjærlighed, er at misbruge Ordet; i sand Kjærlighed er altid Styrke; ja der er en Styrke, som Kjærlighed allene

kan give. Der ligger Meget i Ordet „Humanitet“ og en human Styrelse. Dette Ord minder, endogsaa i sin sproglige Oprindelse, om den Skaansel og Mildhed mod Andre, som sommer sig for det Menneske, der selv er skobeligt; men det minder ogsaa om at Maalest, til hvilket Mennesket, som et Væsen af guddommelig Slægt, skal have sit Die, ei maa tabes af Sigte. Dog troer jeg ei at have feilet, naar jeg har foretrukket Udttrykket: „i en christelig Aaland“, eller ligesom sat det i Spidsen for de andre. Det maa i det mindste indrommes, at, hvor Christendommens Aaland har taget Bolig i Menneskets Bryst, der er ikke Feigheds og Frygts Aaland, men der er Kraftens og Sindighedens Aaland, og den Kjærligheds Aaland, der ikke bruger Fremfusnenhed og ikke opblæses, og aldrig affalder. Mindre vil man maafee indromme, at den øgte Humanitet ikke ligesaavel kan finde Sted uden Christendom. Dette vil jeg naturligvis ikke her drofte; jeg troer imidlertid, at, ligesom et Træ ikke vedvarende kan bare god Frugt, naar dets Rod er voldsomt beskadiget, saa kan den øgte Humanitet ei undvære den dybere Religiositets Rod; men er denne Rod først engang plantet i christelig Jord, saa vedbliver den neppe at være frist, naar den oprykkes deraf.

Hvor man styrer i Christendommens Aaland, der seger man ogsaa at vække christeligt Liv; og man maa bestrabe sig dersor i den høiere Skole, som i den lavere, i den lærde Skole, som i Almueskolen. Skolen og Kirken stede dersor ogsaa i den øldre Tid i en saare noie Forbindelse. At der i denne Forbindelses Form var ikke Lidet, som burde forandres, er vist; et andet Spørgsmaal er, om man ikke er gaaet den gjensidige Forbindelse for uør, i det man vilde hindre Kirketræet fra at quæle Skoleplantningen, istetfor at beskytte den — en Undersøgelse, paa hvilken vi

ei her kunne indlade os. Vi kunne ikke heller her nærmere overveie, ved hvilke Midler det christelige Liv kan i Skolen vækkes, pleies og næres; hvilket ikke kan skee paa samme Maade til alle Tider, paa alle Steder og af alle Personligheder. Jeg har iovrigt brugt Ordet „Liv“, fordi jeg derved vilde betegne noget Mere, end hvad man kalder et christeligt Levnet, eller Ydersiden af det christelige Liv, som i sin indre Hjørne er en ny Skabelse. Religionen kan ei, som en anden Videnskab, meddeles blot paa Demonstrationens Vej; den skabende Kraft ligger i den ægte Fromheds Indtryk paa den modtagelige Sjæl; og dette gjælder om de mindre og om de større Kredse. Men ligesaa lidt som Religiositet kan befordres allene ved Undervisning, ligesaa lidt kan den undvære Lære og Undervisning til sin Forplantelse. Uden denne vil Følelsen vedblive at falde sig religios og christelig, naar den dog er udartet paa den sorgeligste Maade. Der ligger ingen Skole saa lavt, at man jo i den bør sege at lede Barnet til, saavidt muligt, at vide paa hvem det troer; men i den højere Skole skulle Disciplene vænnes til strængere Tænksonhed over Christendommens Sandheder, netop fordi det er en saadan Skoles Hensigt at legge Grundvorden til den lærde Dannelsse.

Grundvorden til den lærde Dannelsse. Disse Ord, troer jeg, betegne hvad den lærde Skoles Styrer især skal have for Dine, hvad Undervisningen angaaer. Jeg veed det, at det er meget vanskeligt, saaledes at betegne hvad „Lerd“ betyder, at man kan regne paa almindelig Samstemmen; men derom ville dog næsten Alle være enige, at Ordet i den Mening, hvori vi nu tage det, betegner ikke noget Indskrænket, men noget Omfattende, og især ikke noget Overfladist, men noget Grundigt i den menneskelige

Biden. I vor Tid vil Lærdom ei let finde Sted uden Belæshed, men endnu mindre uden omhyggelig Gransking. Og vi ere heller ikke komne dertil, at vi i Almindelighed kalde den Mand lerd, som ei for en Deel har grundet sin Dannelse paa Studium af de græske og romerske Classifikere. En dybere Udvikling af det Mislige i at forstede denne Grundsteen for den lærde Dannelse overgaer min Evne, ellers havde jeg valgt dette Emne til min Tales eneste Gjenstand. Det Herredomme, som den humanistiske Dannelse ovede efter Videnskabelighedens Gjenoprettelse paa Reformationstiden, udartede efterhaanden saaledes, at denne Dannelse lidet svarede til sit Navn, og forvandledes efterhaanden til et deels despotisk, deels barnagtigt Aag. Dette Herredomme blev især gjort de saakaldte Humaniora stridigt i den sidste Halvdeel af det forrige Aarhundrede; og — som det næsten uden Undtagelse gaaer — man gif paa den philanthropiske Bei over til den anden Yderlighed, som om det var allene værdt at stræbe efter hvad der kunde umiddelbart anvendes i Livet; man kunde vel ikke ganske undvære det ødle Metal, som ved Andres Moie var erhvervet, men man lod haant om dem, som meente, at man endnu behøvede at stige ned i Bjergets Dybder, ja endog om dem, som vilde anvende Tid og Flid paa at bearbeide det allerede vundne Metal. Jeg vil troe, at den Svimmel, som for nogle Decennier siden i denne Henseende beteg Mange, er beseiret, og jeg vil tillige troe, at Kampen har havt sin gavnlige Virkuing, idet den har brudt det fordærvelige og eensidige Herredomme, Philologien havde tiltvunget sig, da man havde forstenet de Gamles eensidigen dannede Aland i døde Bogstavformler, og saaledes havde lagt Inhumanitet istedetfor Humanitet, Raahed istedetfor Dannelse for Dagen.

En lerd Skoles Bestyrer bor da uafsladeligen have dette dens Prædicat for Die, men saaledes, at han ei glemmer, at der tillige i Skolen skal lægges Grund til Alandens almindelige Dannelse. Vi nævnuede her et meget brugt, men ogsaa meget misbrugt Ord. Man er i det daglige Liv ofte paa en utidig Maade edsel med Benavnelser; derfor kalder man tidt dem dannede Mennesker, som med meget nødtørstige Kundskaber have tilegnet sig en ydre Positur, der ei let kan erhverves af dem, som fra Morgen til Aften ere i legemlige Syslers Tjeneste; man hører vel tidt dem kaldes dannede Mennesker, som ved en ligesaa let som lidet udvalgt Læsning ofte have misdannet Alanden istedetsvir at danne den. Ligesom det i Begrebet af Dannelse i Almindelighed ligger, at man vil give det raa Stof en vis Skikkelse, saaledes udkræver Ejelens Dannelse, at dens naturlige Evner udvikles til Selvvirksomhed; og da ingen Evne uden Hensigt er nedlagt i Ejelen, saa bor denne Udvikling ikke saaledes, at den fremmes harmonist. En saadan Udvikling kan fremmes ved flere Midler, i de lærde Skoler anvendes dertil de Kundskaber og de Færdigheder, som tillige nærmest svare til disses specielle Hensigt. Menneskeidealet er Dannelsens Forbillede; men derved tas bes ei de mange forskellige Forhold, hvori Mennesket, som Jordborger, lever, af Sigte. Dannelsens Træ bærer nu saa mange Gren, og disse have spaltet sig i saa mange Kviste, at neppé Nogen kan nyde Frugt af dem alle. Senere hen i Livet maa Enhver meest søge at uddanne sig for sin sceregne Plads; i dets tidligere Åar skal Ejelen dannes til Modtagelighed for alt Sandt, Godt og Skjont. Denne almindelige høiere Dannelse maa i de lærde Skoler ikke glemmes for et specielt Førmaals Skyld, maae vi end i disse Skoler tillægge dette Førmaal en særdeles Vægt.

Saaledes vil disse Skolers Styrer vugte sig for de henserne Dages Brode, enten at ansee alle dem, som ei ere Philosleger, for i det hoieste at være Halvmennesker, eller at undervurdere de classiske Studiers Vigtighed.

Det er Grundvolden til den hoiere Dannelse, som her skal lægges. Hold Maade! er en gylden Regel, som aldrig ustraffet kan tilsidesættes. Man maa ei fordre for Meget for at sunne fordre tilgavns hvad man fordrer. Vigesom man ei befordrer, men standser, den legemlige Udvitling ved at overvælde den physiske Natur med Næringsstof, saaledes ogsaa den aandelige. Ved at overlæsse Ungdommen med Kundskabsstof kan man for en Tid skuffe den Uhyndige ved et blandende Skin; men det vil snart vise sig, hvor stor Forskjel der er paa usund Fedme og paa ægte Muskelkraft. Naturligvis er det ikke nok, at Evnen ei overspændes; den skal ogsaa anspændes til at bære hvad den formaaer, for at blive sterkere, og ei sloves, som den ubrugte Magnet. Og endeligen: der skal paa en vis Maade værdiges alle Læregjenstande i Skolen samme Opmerksomhed, ingenlunde, som om der skulle anvendes lige Tid paa dem alle; men de skulle alle behandles med samme Alvor i de dem stjænkede Timer, efter det Omfang, i hvilket de bor optages i Undervisningskredsen. Den Op gave, som her fremstiller sig til Losning, bliver saa meget sværere, som man, uden at ville det, og uden at vide det, saa let fristes af Forkærighed for sit Undlingsfag; men dersor er det ikke mindre nødvendigt, at Skolens Styrer stedje har sit Blik ogsaa i denne Henseende henvedt paa Bægtens Linje.

Det beroer ikke paa et tomt Ordsplil, men det ligger i Tagens Natur, at, naar vi bruge Ordet „Grundvold“, saa er derved tilljendegivet, at Undervisningen bor være

grundig; hvilket vel ogsaa Alle ville tilstaae. Ingen Bygning staer varig paa en los Grund; jo hoiere man bygger i Beiret, desto mere skuffer man sig selv ved at lægge Grunden slet. Men ved at bestemme hvad der skal erklæres for grundigt, maa der naturligvis anlægges en anden Maalestok, naar Talen er om enkelte videnkabelige Undersogelser af dem, der allerede have vundet modne Mænds Borgerret, end den, der bor anlægges, naar Talen er om opvoxende, om end noksaa haabefulde Ynglingers Skoledannelse! Man skal ogsaa ved denne begynde fra Grunden, men mere som denne viser sig for det praktiske end for det spekulitative Blif; man skal gaae gradevis frem uden Spring; man skal fordre hvad der kræves lart tilfulde lært; man skal lente festinare, saaledes, at man legger lige stort Estertryk paa begge Ordene. Hovedindholdet af hvad der leres skal omsider vorde en blivende Ejendom for den Unge, blive det i sit indre Basen, saa at det ikke er som en Øvist, der er bunden til Stammen med et Baand, hvilket Tidens Haand let kan og vil løse, men den er indpodet i Stammen, for at groe sammen med den.

Det er kun i en vis Retning, jeg har tilladt mig at udhæve, hvad jeg ansaae for Hovedpunkter ved en lærds Skoles Styrelse. I andre Retninger vare ikke mindre vigtige Punkter at angive, hvis Udvikling naturligvis Tidens vilde forbyde, om jeg end kunde glemme hvad jeg skyldte mine ærede Tilhøreres Laalmodighed. Hvorvidt jeg har feilet i det Fremforste, eller muligen lagt for stor Vægt paa enkelt Punkt, maae Indsigtsfuldere bedomme, og især de Mænd, som noiere end jeg kjende det lærde Skolevæsen, og i denne Forsamling fornemmeligen de kyn-

dige Mænd, af hvilke den Enne har overgivet sin i saa mange Aar hæderligen førte Rectorstav med endnu usvækket Haand til sin Efterfølger, fuld af Laudens og Legemets Kraft. Du, denne Skoles mangeaarige Styrer, har vel forladt den med din personlige Nærværelse; men, som din Færd længe vil virke i den, saa vil Du ogsaa føle varmt for den, saalænge Hjertet slaaer. Gid din Sjæl altid maa frydes ved at være her med Tanke og Følelse! Gud styrke Dig til i mange Aar at nyde din Fritid, nytte din Fritid, ogsaa til Gavn for denne ældgamle Byes og densne dens agtede Skoles Historie! Agtet kaldte jeg Skolen, og jeg tor vel lykkeske den værdige Mand, som jeg nu høitideligen skal forkynde at være dens Styrer, til at modtage Skolens Styrelse under saadant heldigt Varsel; men jeg ønsker ikke mindre Skolen til Lykke med at see i dens Spidse en Mand, der allerede, indenfor dens Vægge, som udenfor dem, har erhvervet sig Agtelse og Kjærlighed, og der med sin Dygtighed og Humanitet forener den Øvelse og den Erfaring, der i al vor Gjerning er saa viktig, og ei mindst i den Gjerning, han er kaldet at rogte. Og saaledes er det nu først min Pligt, at op læse Hans Majestæts Bestalling for denne vor Skoles Rector; den lyder saaledes

(Bestillingen op læstes).

Dg hvad Du nu vijseligen for længst har med Alvor betraukt i dit Hjerte, og hvad Du i Stilhed i dit Konfammer har bedet Gud om Kraft til at opfylde, det love Du nu ogsaa her høitideligen ved at aflægge den besalede Ed.

(Eden aflagdes).

Dg saaledes forkynder jeg nu høitideligen i Gud Faders, Sons og Helligaands Navn, at Du — Carl Henrich

August Bendtsen — er Nibe Cathedralskoles retbeskikkede Rector, og overdrager Dig dette Embete med alle dets Pligter og Rettigheder.

Jeg veed, at i dit Bryst bevæger sig en dyb Følelse af dit ansvarsfulde og vigtige Kald — en dyb Følelse af Menneskets Afmagt, sjældent Manden stundom leger med Tænken om Kraften af sig selv; jeg veed, at din Sjæl op løftet sig til Ham, fra hvem alle gode Gaver komme. Men jeg feiler vist heller ikke i, at din Faders hellige Minde staaer i denne Time for dit Die, og at Du ønsker: „Min Thukommelse vorde, som hans!“ Med denne Hædersmand stod jeg vel aldrig i fjernehste personlige Berørelse; men jeg har for længe siden hørt, og jeg har for nyligen læst det udtalt ved en lignende Anledning, hvorledes han bandt Hjerterne til sig ved sit elstelige fordringsløse Væsen, hvorledes han opførde al glimrende Hæder for ganske at leve for den ham betroede Ungdom, hvorledes han gav det sjønneste Exempel paa samvittighedsfuld Embedsforelse og uplettet Vandet. Af den kommende Slægt vorde dit Minde velsignet ved Vesterhavets flade Strand som hans Minde velsignes i Lyet af Sjællands Bogeskove! og hos den nulevende Slægt vinde Du Heiagtelse, som han, Kærlighed, som han — stedse understøttet af værdige Collegaers Hjælp, af paaskjennende Forældres Bistand, af erkendtlige Disciples Lærelyst! — og fremfor Alt velsignet af Dig, vor Fader i Himmelten, i hvem ogsaa vi ere, leve og røres!

Ta, over denne Skole, o Gud, hvile dit naadige Fadersie! I det Navn, i hvilket al vor Gjerning bør ske, ske ogsaa den Mands Gjerning, som nu har overtaget dens Styrelse! Troiligen staae de Mænd ham bi, der

rafte ham Haand, som Embedsbredre! I god Jord falde den gode Sæd! Selv give Du, o Gud, Sæden Væxt, saa at den maa bære Frugt til Belsignelse for Oplysning og Videnskab, for rene Sæder og usminket Guds frygt — Belsignelse for Livet, som er, og for Livet, som kommer.

Afstedssord af Professor, Ridder Thorup, da han
fratraadte Rectoratet ved Ribe Cathedralskole.

Det er den sidste Gang, jeg har den Ere at betræde dette Sted for at tale i en Kreds, med hvilken jeg nylig stod i den nærmeste og højeste Forbindelse.

Men hvorfor ønskede jeg at fremtræde? Ikke for at afhandle noget Emne. Derned vilde jeg kun trætte denne høitagtede Forsamlings Opmærksomhed, paa hvilken jeg mindst tor gjøre Fordring som den i Dagens Handling uwigtigste og uvaesentlige Deeltager. Heller ikke i den Hensigt at aflagge Regnskab for min tilendebragte Embedsvirksomhed. Den saaer at tale for sig selv; kan den det ikke, søger jeg forgivelses i en halv Snoes Minuter at paataage mig en syrgetyveaarig offentlig Vandels Rejsærdiggjørelse og Forsvar. Nei, kun med faa Ord at udtrykke, hvad der i denne Stund rører sig i mit Indreste, er det, hvorfor jeg udbeder mig deres Opmærksomhed, høitærede Tilhørere! Og hvorledes kunde da min Deeltagelse i denne Skolefest yttre sig, uden i Lykønskning, Bon og Tak?

Men for saavidt som jeg har Følelser af dette Slags tilfælleds med Dagens vigtigste Ordførere, ere og blive disse Følelser her udtalte af deres, som af mit eget Hjerte, og mine Læber ville ikke være i Stand til at finde et var-

mere eller værdigere Udtryk for hvad jeg, forenet med dem, i denne høstidelige Anledning ønsker og beder.

Kun visse Tæknemmelighedsfølelser, som gjennemtrænge mit Bryst, tilhøre mig alene, kun dem vil jeg forsøge at tolke, og end ikke disse i deres videste Omfang.

Man forestille sig en Gartner, der var blevet gammel i sin Have, hvilken Eieren, ifolge en ugrundet, som Tiden viste*), men dog almindelig udbredt og ved flere Kjendsgjerninger bestyrket Formodning, havde bestemt til Oprydning; hvorfor han jo maatte finde enhver Bekostning paa dens Udvidelse og Forskjønnelse uoverensstemmende med sin Plan. Med hvilket Mod og Haab kunde da hin plantede og vande, pøde og bestjære, naar han under Arbeidet ikke formaaede at tilbagetrænge den mørke Forestilling, at Frugten af hans Gjerning om ikke lang Tid vilde være spørst forsvundet?

Hvad Under, om den gamle Ejener, der urigtigen troede sin Have tilfidesat og oposret for andre kostbare Anlæg i en nyere og bedre Smag, mistrostig lod Hænderne synke og bad om Maadsensbrød, saa meget mere, naar han desuden, svækket og træt af Ålar og Arbeide, og paa samme Tid nedboiet af hunselig Sorg, i Sandhed trængte til

*) Min Ansegning om Alfsted fra Rectoratet havde jeg indgivet den 3. Mai f. A. Ved Kongens og Dronningens Besøg paa Skolen den 13. September f. A. forsikrede Hans Majestæt, i Anledning af en Uttring i det Foredrag, hvormed jeg allerunderdanigst modtog det høje Kongepar, at Ribe Skole ej skulde blive nedlagt, men at han vilde drage Omsorg for, at den i Fremtiden kunde virke i Statens Ejendomme med samme Held som hidtil. See Ribe Stifts-Avis 1811, Nr. 109.

Hvile? Men, da nu denne Bon blev ham tilstaaet — om han endog med et veemodigt Blik maatte sige sin Have Farvel — burde dog ikke hans Hjerte være syldt af Taknemmelighed mod hans ødle Herre, som rigeligen undte ham Livets Ophold, og med et Par opmunrende og paa-
skjonnende Ord*) fritog ham fra sin Ejendom?

Af en ikke mindre levende Taknemmelighed, under andre, men deg lignende Forhold, er jeg i denne Stund dybt bevæget, deltagende Medborgere! Ved Guds Forsyn og min Konges Maade har jeg opnaaet det store Held at kunne see en rolig, for Mangel betrygget Alderdom imode. Gud har hørt min Bon og hører den dagligen. Kongen og det Collegium, i hvis Hænder han har nedlagt det lærde SkolevæSENS overste Bestyrelse, kunne ikke fra dette Sted høre den; jeg har ikke undlaadt ad andre Veie at fremhære den for dem. Men her ere Hædersmænd tilstede, hvis Unbefaling jeg maa tilskrive, at min Bon om Afted fandt en velvillig Modtagelse, Mænd, som med Varme talte min Sag og paa mine Begne sagte at udvirke, hvad jeg selv manglede Dristighed til udtrykkelig at attræe. Dem bringer jeg min Tak af et fuldt Hjerte, min Tak ikke alene for denne Deeltagelse, som de mod Enden af min

*) Ved at meddele mig, i Skrivelser af 16. November f. A., den allerhoieste Resolution, angaaende min Entledigelse i Maade og med Pension, tilføiede den Kongelige Direction for Universitet og de lærde Skoler den velvillige Uttring: „Det er for Directionen en behagelig Pligt at bevidne Dem den særdeles Agtelse, hvormed den erkjender Deres mangeaartige fortjenstlige Embedsvirkomhed, ved hvilken den havde ønsket, at De endnu længere maatte have seet Dem i Stand til at gavne det Offentlige.“

En lige Tilsfredshed har Hans Majestæt Kongen selv allernadigst behaget at lade mig tilkjendegive. Dette ansøres til Forklaring af ovenstaende Hentydning.

Embedsbane have viist mig, men tillige for deres kraftige
Bistand i alle de Aar, i hvilke jeg har staet i den beha-
geligste Forbindelse med dem som mine og Skolens Fore-
satte. Deres nidsjære Forsvar slyde vi, at rige Kilder
til uformuende Disciples Understottelse gjenvandtes for de-
res oprindelige Bestemmelse. At denne til Ungdommens
videnskabelige Dannelses indviede Bolig i min Embedstid
modtog en ikke ubetydelig Forbedring og Forstønnelse,
slyde vi ligeledes deres Omsorg. Har Nibe Skole i flere
Henseender endnu billige Ønsker tilbage, da kan jeg dog
vidne, at det ikke har sin Grund. i Mangl paa Beskyttelse
af dens nærmeste Tilsynsmænd.

I mit og Skolens Navn takker jeg dem med oprigtig
Erhendelse af deres sande Fortjenester af os begge.

Her ere fremdeles de Lærere tilslede, med hvem jeg
deelte Underviisningen i denne Skole; ogsaa de have Krav
paa min varmeste Taknemmelighed for deres trofaste Med-
virking, for den Fred og Endrægtighed, som ved deres
gjensidige Bestræbelse uforstyrret vedligeholdt sig imellem os
indbyrdes, medens Strid og Nygte om Strid ikke var
uhort i lige Forhold paa andre Steder. De være over-
beviste om, at jeg stedse har sat tilberlig Priis paa dette
broderlige Embedsforhold, og det saa meget mere, da jeg
af Naturen er kun altfor folsom for enhver Braad, som
Misforstaelse og Uvenstakab efterlader i mit Sind, der ikke,
saaledes som den nu blomstrende Slægts, er hærdet i den
nyere Tids polemiske Færd, hvor man lører at forage
Nidets og Biddets kaade og uædle Vaaben.

Her er endeligen den sidste Kreds af mine Lærlinge og
disses Forældre samlet omkring mig, og jeg haaber, jeg troer
det, i Tillid til de Beviser, som jeg ved min Afgang har

modtaget, forsamlet med et Sindelag, der ikke mistydede mine redelige Hensigter og alvorlige Bestrebelsler for at rogte mit Kald, og hjaerligen undskyldte Evnen, naar den ikke altid svarede til Villien. Jeg paaskjonneer saa meget mere dette billige og gunstige Omdomme, som jeg vel veed og har indseet, at der foruden Kaldspligters Dagtagelse gives andre Beie til Undest, i sig selv tilladelige, ja tilraadelige, men som jeg deels af en vis Tilbageholdenhed, hvilken den Livsglade ikke hjaender og dersor let kunde misskjaende, deels af Mangel paa de Egenskaber og Midler, som udfordres til ataabne sig disse Beie, deels ogsaa, tor jeg vel sige, af Hensyn til hoiere Pligter, enten ikke har valgt eller har funnet valge. At ædeltindede Medborgere desvagtet ikke have ladet mig savne Deelstagelse og Belvillie i mit stille, fra Livets muntre Faradsel affondrede Hjem, er en sjeldan, en forsaavidt uforstykld Lykke. Med inderlig Følelse tilstaaer jeg, i denne Henseende at være i en dyb Taknemmelighedsgejeld til saare mange af mine Tilhørere.

Maaatte disse Ord, nogle af de sidste, som jeg taler fra dette Sted, finde Beicu til Hjertet, saa vist som de ere oprigtigt meente og komme fra Hjertet!

Gud opholde og bevare Kongen, Skolens Øvrighed og hoie Bestyrere, denne hjaere Ungdom, dens ærede Fædre og Modre! Hans Belsignelse hvile over Skolens forstjente Larre tilsligemed deres idag indviede hoitagede og elskede Foresatte! Han være den, som Forsyuet har udkaaret til at oplive almindelig Deelstagelse og vinde kraftig Bistand for vor ældgamle, ved sin historiske Betydenhed ørværdige Skole, til hvis Bedligeholdelse og Fremvert jeg under Dagens Byrde og Hede haaber efter Evne at have

arbeidet, og om hvis fremtidige Flor jeg til mit Livs sildigste Aften beholder Ønsket og Bonnen, og nu, da jeg seer Bestyrerens Plads saa heldigen besat, ogsaa Haabet tilbage. Det stee!

Ved min Indsættelse til Rector ved Ribe Cathedralskole den 23 April 1845.

Af C. H. A. Bendtsen.

Bigtig og betydningsfuld er mig denne Dag, paa hvilken jeg har modtaget den høitidelige Indvielse til mit Embede. Sindet gribes dybt, idet jeg tænker paa de hellige og ansvarsfulde Pligter, som denne Dag saa klart og levende stiller mig for Die og uden hvis samvittighedsfuldeste Opfyldelse ingen Belsignelse tor ventes herovenfra. For den Alvidendes Aslyn har jeg lovet, at jeg vil opfylde dem alle, og jeg har, før jeg gif herhåb, gjort den inderlige Bon, at han vil styrke min Evne og min Willie til ikke at svige nogem. Hvad jeg har lovet, det har de Alle, som ved Deres Narværelse give handlingen end Mere Høitidelighed, været Bidner til*). Nu føler Ejelen Trang til at

*) Rector-Eden lyder saaledes;

Jeg, Carl Heinrich August Bendtsen, sværger og lover helligen for Guds Aslyn:

1, at jeg omhyggeligen og af bedste Evne vil røgte mit Kald som Rector til Guds Gre og denne Skoles Hæder og Fremme, saaledes at grundig Kundskab i de nødvendige Sprog og Videnskaber, efter Skolens forestrevne Maal, trotilgen bi-

udtale sig og ligesom at klare for sig, hvad mit Kald da egentlig er og hvorledes min Gjerning bør sig retteligt at gjøres, for at tækkes Gud og Mennesker, — og det allers- helst i denne Førsamling, hvor jeg seer mig omgiven af høje Foresatte, af de mig betroede Børns Forældre og Bærger, af mine Medlærere og af Ungdommen selv, af Alle altsaa, som min Virksomhed skal berøre. Det er mig i dette Øjeblik, som om de Alle, skjøndt tause, talede til mig og begjerede at høre af mig, hvorledes jeg anseer min Bestilling, hvilke Fordringer jeg gjor til de Unge, hvilke til Forældre og Bærger, hvilke til mine Medlærere og til mig selv — eller med andre Ord, hvorledes jeg ønsker, at den Skole, til hvis Styrer jeg nu i Guds Navn er inde-

bringes Disciplene, saa ogsaa, og det fremfor Alt, at disse veiledes til Guds frygt og Jesu Christi Kundstab;

- 2, lover jeg, at jeg vil føre et Liv, værdigt dette Embete, at jeg alvorligen vil stræbe at foregaae mine Medlærere og mine Disciple med et Grempel paa Retsfindighed, Flid, Guds frygt og et ustraffeligt Levnet;
- 3, lover jeg helligen, at jeg med Omhu og Nedelighed vil beskyre Alt, hvad der i Embetets Medfor er mig betroet og betroet vorder, samt med Flid vil vaage over, at Skolen intet Tab ved min Skyld eller Forsommelighed sidder;
- 4, lover jeg, at jeg samvittighedsfuld vil folge alle om det lærde Skolevesen gjældende Anordninger og Beslutninger, at jeg navnligen vil vise det Kongelige Collegium, som har Overbestyrelsen af de lærde Skoler, og denne Skoles Ephorer den skyldige Erbedighed og Lydighed, og at jeg i Alt hvad der angaaer Skolens Tarr vil omgaaes Alle og Enhver, især mine Brødre i Æreembedet, saaledes, at Ingen med Nette kan eller bør klage over mig.

Af jeg i Det og Alt vil holde dette, det sværger og lover jeg: Saasandt hjelpe mig Gud og hans hellige Ord!

sat og beskikket, under en fælleds Samvirken af saamange Kræfter, skal være, for at svare til sin Hensigt.

Navnet Skole er i sin Oprindelse et smukt Navn; thi det betyder i det Sprog, hvorfra det stammer, Flid, Tidens gode Anvendelse og Stedet, hvor det skeer. D at altsaa denne Skole blot maatte svare til sit Navn! Men Navnet tyder kun hen paa Tidens gode Anvendelse i Almindelighed, og vi staae da her ved et Begreb, om hvis Betydning ikke Alle tænke eens, idet Nogle ville eet Slags Midler til at øve de Unge's Aand og Tænkning ved, Andre et andet. Det er ikke min Hensigt her at undersøge og gjennemgaae de forskjellige Synsmaader i denne Henseende og at veie dem imod hinanden; dertil vilde desuden de faa Øjeblikke, der idag kunne indrommes mig til at tale i, langtfra strække til; meget mere maa jeg her betragte vore lærde Skolers Underviisningscyclus som givne, og det gjælder derfor blot at paapege de givne Discipliners Vigtighed og Plads i Underviisningen, og dette kan jeg saameget desto hellere gjøre, som jeg anseer vor hele lærde Underviisning for at hvile paa en solid og god Grundvold.

Vore Forfædre have handlet viseligen i at lade de gamle Sprog være eet af de Midler, hvorved den Unge's Aand skulde oves og næres som ved en sund og kraftig Fode, og at vor Tids materielle Retning ikke har formaet at rokke hin Marime, vidner om Viisdom hos dem, som have opretholdt det gamle af Tidernes Erfaring prøvede Underviisningsstof. En anden Sag er det, om bedre Methoders Opfindelse eller andre nu savnede Hjælpemidler kunneaabne Veien enten for nogle Discipliners udvidede Foredrag eller nyes Optagelse, omendkjondt jeg ei kan være enig med dem, der paa Grundighedens Bekostning

ikke kunne faae Videnskaber og Sprog nok optagne iblandt de lærde Skolers Underviisningsgjenstande. Gid disse blot vilde betænke, at det er bedre at lære førre Discipliner tilgavns end mange paa en ofte temmelig overfladist Maade, og at dette sidste ikkun leder hort fra sand Videnskabelighed. Men Eensidighed skal undgaaes; derfor ere ogsaa de mathematiske, disse Abstraktionens Videnskaber, optagne, og en vigtig Plads intager Historien, en Vidensfab, der udbreder Lys over saa mange Forhold i Livet og saa tidt træder belærende og paamindende til. Hertil kommer flere af de nyere Sprog, som fra den Tid af, at Latinen op hørte at være det almindelige Meddelelsemiddel iblandt Videnskabsmændene, have gjort Fordring paa og i vore lærde Skoler ogsaa erholdt en større og større Opmark somhed. Og nu vort Modersmaal, som i lang Tid var tilsidesat, det hævdes meer og meer i sin Haeder saavel med Hensyn til den mundtlige som skriftlige Anvendelse, og Anviisning til Læsning af den fædrelandst Litteratur gives og opmuntres overalt. Og endelig den Disciplin, som skal beaande og styrke den hele Underviisning og give den sin rette Holdning og uden hvis heldige Virknings vort Arbeide i Landens Tjeneste er, forgives, Religionsunderviisningen, den stjekkes det alvorligste Hensyn og Man erkjender dens høie og velsignelsesrige Indflydelse i enhver Underviisning. Og med Hensyn til denne rækker ogsaa Kirken Skolen Haanden, ikke blot ved Confirmationens høitidelige Handling, men ved paa enhver Helligdag at indbyde os til i fælless Aundagt at oplofte vore tanker og Følelser til det høieste Væsen, og det er ikke første Gang idag, at jeg vil lægge mine Disciple paa Hjerte flittigen at besøge Herrens Huns.

Af det Anførte indsees det, at Kundskabstreet, her er plantet, er stort og breder sine Grenne til alle Sider; men Frugten hænger ikke lavt; der skal arbeides aarle og flittigt, der skal vores en stor og god aandelig Vært, for at naae op til de ægte og hjærnehulde Frugter. Lægger Mærke hertil, mine kjære Disciple, uden vedholdende Flid og Anstrengelse kunne I aldrig komme til at høste de gode Frugter. Ingen Skole mangler desværre Erexempler paa Disciple, der aldrig have funnet trives ret, fordi de ikke havde denne, man kunde næsten sige, eneste udforderlige Egenkab dertil, nemlig Flid. Wel ere ogsaa viisne naturlige Anlæg nødvendige, men det er overordentligt, hvad Flid selv med mindre gode Anlæg, under en kyndig Vejledning, kan udrette; jeg vil derfor med et Par Ord skildre, hvorledes den flittige Discipel viser sig: Han giver stedse Agt paa, hvad der foredrages, lytter opmærksomt til Læsernes Tale; han kommer hver Dag vel forberedt paa Skolen; thi han hviler ikke hjemme, for han har lært og indpræntet sig Alt, hvad der er gjennemgaet og foresat ham; ved sin Selvvirksomhed viser han just, hvor kjært det er ham at lære og rigtigt at trænge ind i de foresatte Pensia, at de kunne blive til hans aandelige Ejendom; sine Stile udarbeider han med Opmærksomhed og Eftertanke; det Svære og Vanskellige strækker ham ikke tilbage, han finder tverimod en Glæde i at overvinde det og derved at vore i Kundskab og Dygtighed. Den flittige Discipel har gjerne en vis Rolighed og Gævnighed ved sig, fremkaldt af den gode Samvittighed, som Pligtopsfyldelse giver; han er stedse sig selv liig, har altid sine Ting i Orden, passer den rette Tid til Alt; og hvad der er det Skjønneste og Bedste i Flidens Folge, den flittige Discipel er ogsaa gjerne den sædeligste. Saaledes bærer denne ene Dyd Spiren til alle

andre i sig. Hører dette og glæder Eder derved, alle I flittige Disciple og lærer den, I, som endnu ikke ret have den!

Nedig vil jeg udkaste en Skildring af den dovene Discipel, og det er heller ikke nødvendigt, da Flittighed har saameget Indbydende og Lønnende i sig selv, at det Afstrækende, som en Skildring af den Dovnes hele Væsen vilde indgyde, ikke behøver at komme til, for at opmuntre Fliden; men jeg vil her give den Formaning, at, skulde her findes nogen Saadan, han da for Fremtiden vil aflagge en Egenstab, som er aldeles usovernelig med en sand Discipel. *Discipulus est a discendo — Lærling kommer af at lære.* Enhver Discipel altsaa, som er ularvillig og doven, fortjener slet ikke det hæderlige Navn Discipel; han burde med Nette strax udelukkes af Disciples Tal; ingen Skole, denne Flids- og Arbeidsomheds-Aanstalt, burde taale en Saadan inden sine Mure, og jeg erklærer herved heitidelig, at jeg ikke lenge vil taale en doven Discipel i den mig betroede Skole, at jeg vil betjene mig af de alvorligste Midler, for at holde en saa fordærvelig Last borte fra denne Skole. Jeg er vis paa, at, naar Skolerne vare ret strenge og noiesende i denne Henseende, det vilde bidrage meget til Underviisningens Fremme i det Hele. Det kan ikke siges, hvormegen Ulykke en doven Discipel afstedkommer; det er ikke det Eneste, at han selv Intet lærer og at den Tid, som anvendes paa ham, spildes, nei, men hans slette Exempel smitter, de endnu Ubefæstede forføres, og han virker deprimerende paa Underviisningens Fremme i den hele Classe, hvor han taales, istedetfor at den flittige og lærwillige netop ved sin uafbrudte Flid bevirker, at Underviisningen kan have sig til et hoiere Trin og langt Mere udrettes i en fortære Tid. Hører dette og mærker

itiide min Formaning! Den Dovne har sikkertlig aldrig, i sin Letsindighed, tænkt paa, hvormeget Ondt han gjør, hvormeget han skader sig selv og sine Meddisciple. Så at altsaa Ingen af Eder, mine kjære Disciple, eller af dem, som skulle afsløse Eder paa Skolens Bænke, nogensinde maa bedrove sine Forældre, sine Lærere og Skolen ved at være doven!

Min Tale henvender sig nu med Tillsid og Agtelse til de Forældre, som have betroet Skolen deres Born, og til dem, som ere i Forældres Sted; og først tillader jeg mig her at minde om, hvor vigtig, ja hvor nødvendig en alvorlig Samvirken mellem Skolen og Hjemmet er, naar Underviisnings- og Opdragelsesværket ret skal trives. Nylig har jeg utalt mig om, hvad jeg anseer for en Discipels vigtigste uestergivelsige Pligt, og at denne kan opfyldes i rigeste Maal, dertil vil jeg bede Forældre og Værger at bidrage Deres ved at bortrydde alle huuslige Hindringer for den, og føre et alvorligt Tilsyn, saalænge det er nødvendigt. Den øgte Flid har det ved sig, at den, eengang vakt ogkpleiet, driver sig selv frem og ingen Spore mere behøver. Men hertil kommer, at det egentlig opdragende Element af Skolens Virksamhed, det moralske og religiose, især maa finde en Stette i det huuslige Liv, at ikke de i denne Retning meddelelte Kundskaber og indprægede Grundsetninger skulle manglende Exemplets opmuntrende, styrkende Indvirkning. Hvor der i denne Henseende findes Harmoni og Samvirken mellem Huuslivet og Skolen, der ville ikke Besignelsens Frugter udeblive, der ville de Unge vore en god, en gudselvhagelig Vært.

Ogsaa for Dem, mine værdige Medlærere, maa jeg paa denne Dag tolke mit Hjertes Folesser: I den forte Lid, jeg har været her, har jeg lært Dem at kjenne som

dygtige og indsigtfulde Mænd; jeg priser mig lykkelig ved at have faaet saadanne Mænd til Medarbeidere, der i Følelsen af deres Kalbs Vigtighed vide med Ridkærhed og Kynighed at rogte deres Gjerning; jeg takker Dem, fordi De med Velvillie og Redebonhed ere komne mig imode; jeg haaber og stoler paa, at De fremdeles ville understøtte mine Bestræbelser saavel med Hensyn til Undervisningens Fremme som Disciplinen Haandhævelse; thi ene ved en saadan samdrægtig Virken vil det Maal, Skolen har sat os, paa en nogenlunde tilfredsstillende Maade kunne naaes. Wel udrustede med Kundskaber ved Deres Embeders Tiltrædelse, kjende De selv de Kilder, hvorfaf de fremdeles skulle øse, for at deres Virksomhed stedse kan finde ny Næring. Og De, som nu ved min høitfortjente Formands og vor kundskabsrigge Overlærers Fratrædelse er Skolens ældste Lærer, De har viist ved deres grundige historiske Arbeider, med hvilken Interesse de omfatter Deres Fag, og hvor rigtig De har forstaat den Fordring, som gjores til enhver Lærer, bestandig at arbeide sig videre frem i sit Fag.

Jeg nævnte Disciplin; jeg maa, for jeg forlader dette Sted, endnu dvale uogle Djebliske ved dette Ord og dets Betydning; thi det henger noie sammen med Begrebet af en Skole, og en Skole uden Disciplin indeholder egentlig en Modsigelse. Den danske Benavnelse, som nærmest passer til dette fremmede Ord, er Ordet Tugt, der betyder Alt hvad der gjores for at holde Andre til at opfyldte deres Pligter, men ikke oftest forbindes dermed Begrebet Tvang, men derimod Formaning, Opmuntring, kjærligt Tilsyn, Beilednings, Exempel. Overfore vi nu Begrebet paa forskjellige Forhold i Livet, saa faae vi t. Ex. Hunstugt, Skoletugt, Kirketugt o.s.v. Altsaa Skoletugt; det er det, hvorom jeg vilde sige et Par Ord. Naar Talen

er om Skoletugt, saa tænkes naturligvis strax paa Forholdet imellem Lærere og Disciple, thi Skolen det er Lærerne og Disciplene samt Stedet, hvor Tugten af Lærerne skal holdes. Ligesom de gode Huusfædre og Huusmode forse for, at Alt i Huset er i den tilbørlige og sommelige Orden, og fremfor Alt omhyggeligen arbeide paa at opdrage deres Born, velvidende, at den, som elsker sit Barn, tugter det itide, saaledes skulle vi Lærere, trædende i Forældrenes Sted, holde Tugt i Skolen, vi skulle usie agte paa de Unge's hele aandelige Beskaffenhed i sædelig som i intellectuel Henseende, udvikle ved kærlig Pleie hver ædel Spire, hindre Udbruddet af Maahed og Kaadhed ved formanende, belærende og overbevisende Tale, vi skulle vænne dem til Orden og Punctlighed i Alt, kræve i Timerne den alvorligste Opmærksomhed og ikke af svag Eftergivens-hed, der selv udspringer af en aandelig Slaphed, tillade den mindste Uro eller Forstyrrelse at finde Sted. Kun ved saaledes at bære en aarvaagen og faderlig Omsorg for de os betroede Born ville vi vise os værdige til den Tillid, der sattes til os; lad os dersor altid ihukomme, at vi ere betroede Mænd; betroede, siger jeg; thi hvad dyrebarere har vel den kærlige Fader og den ømme Mor at betroe os, end det, hvortil deres Livs Glæde og Lykke er knyttet, deres Born; o at vi da, naar Tiden kommer, maae kunne tilbagelevere dem udviklede, dannede og forædlede saavel i sædelig som intellectuel Henseende!

Og nu Skolen selv, jeg mener dette Sted, hvor vi daglig faerdes og virke; ogsaa derom har jeg et Spørgesmaal at gjøre; hvorledes skulle Lærere og Disciple ansee den? Min Mening og mit Ønske er, at vi alle ville ansee den som et helligt Sted, hvorfra al Uteerlighed og Usædelighed maa holdes fjernet blot i de egentlige

Underbüssningstimer, men til enhver Tid; Stedet, hvor det Edleste, som er i Mennesket, skal udvikles og dannes, maa ved Intet og til ingen Tid vanhelliges. I Sandhed, det er en skøn Idee af vore Forfædre, at de have bygget Skolen saa nær ved Kirken, ja den er selv som Kirken et indviet Sted, og den er i sit Væsen heller ikke forskellig fra Kirken, dens Lærere ere dens Præster, som, foruden at de hver i sit Fag bibringe de Unge Kundskaber, der skulle bære Frugter for Livet, alle ere enige i med Religionslæreren at lede dem til Livets evige Kilde, til den sande Guds frygt og et christeligt Levnet. Og saadanne Følelser ville vi ikke blot ved vor Tale stræbe at vække i de Unges Barm, men vi ville foregaae dem med vort Exempel, som vi skyldte dem; vi ville ikke undlade at indprænte dem, at Verdens Viisdom kun faaer Værd, naar den besjæles af Gudsfrygtigheds Ande, at Herrens Frygt er al Kundskabs Krone og Kilden til den sande Viisdom. Ja

„Herrens Frygt er Viisdoms Kilde;
Salig, hvo den aarle fandt!
Hvor den quælder dybt og stille,
Lys og himmelsk Liv udrandt;
Til den Kilde led os, Gud!
Sandheds Aland fra Dig gaaer ud;
Lad ved Livets Væld os bygge,
Under Kundstabstræts Skygge!

Fra vort tabte Eden breder
Træet Kronen over Jord;
Lyscheruben om det fredet,
Mægtig det med Himmel groer.

Her dets Frugt er ond, som god,
 Slangen lurer ved dets Rød,
 Men omsunst af Englevinger
 Kronen det blandt Stjerner svinger.

Skal vi Sandhebs Kjerner finde,
 Skal den gode Frugt vi naae,
 Skal ei Ejelen gaae iblinde,
 Herre! du os lede maâ.
 Mangen Frugt vel synes soð,
 Gjemmer dog den bitre Død;
 Kundskabsfrugten, Du os rækker,
 Til et evigt Liv os vækker.

I dit Navn og til din Ere
 Fader! al vor Gjerning see!
 Intet vi i Verden lære,
 Lære vi ei Dig at see;
 See vi dig paa Provens Bei
 Aasyn end mod Aasyn ei,
 Som i Speil og merke Tale,
 Dog dit Billed os husvale!

Hvad du planter, kun skal lykkes;
 Kun den Saed, du saaer, er god;
 Men hver Spire skal oprykkes,
 Som ei har i dig sin Rød.
 Gud! hvor Ejelen dig ei fandt,
 Blev al Verdens Büssdom Tant;
 Lad vor Kundskab Frugter bære
 I dit Navn og til din Ere!"

Choraler ved Rector C. G. A. Bendtsens Indsættelse
i Ribe Cathedralskole d. 23 April 1845.

Af C. G. Thorup, Adjunkt.

Før Taleen.

Mel. Hvo ikun lader Herren raade.

Før Dig, Alverdens store Fader!
er Stovets Sekler fun et Nu,
og Stjernehimlens Myriader
som Klædebon omstifter Du:
Dig selv ej Tidens Verel naaer;
thi evigt Du, o Gud! bestaaer.

Men evig som din Almagts Vælde
er ogsaa, Gud! din Kjærlighed;
og ingen Tid formaaer at følde
det Værk, hvortil Du smiler ned;
lad rinde Tidens Belge fun:
paa Dig vi haabe allenstund.

Tak, Fader! for den gode Hyrde,
som ledede vor lille Flok;
han deelte med os Dagens Byrde,
mens Tiden blegede hans Lof;
nu holder Livets travle Dag:
hans Aftenben, o Gud, modtag!

Hør ham, o Herre! naar han beber
 for ham, din Godhed kaldte hid
 at værne om de gamle Steder
 med kraftig Hånd og mandig Øb;
 ved ham Du fremme Skolens Gavn!
 saa bede vi i Jesu Navn.

Efter Edens Aflæggelse.

Mel. Rind nu op i Jesu Navn.

Du har Loftet hørt, o Gud!
 Loftet, som fra Hjertet stammed',
 Du har Euen seet, som flammed'
 fra dit Øfferalter ud;
 os til Held og Dig til Gre
 sluttet er en hellig Pagt;
 Vidner dine Engle være:
 Forbundsordet er udsagt!

Efter Slutningsstalen.

Mel. Gode Jesu, vi er her.

See! vi flokkes ved din Fod,
 længes efter Dig at følge;
 for os din, vor Hyrde god!
 hvor de rige Marker bolge,
 Livets Kilde evigt rinder,
 Sandhedssolen aldrig svinder.

Styrk os, Herre! paa vor Gang
gjennem Dale, over Hoje,
og, naar Bejen synes trang,
hold os Maalet klart for Øje:
Herlighed foruden Lige,
Borgerskab i Himmerige!

Esterretninger

om

Nibe Cathedralskole

for

Skoleaaret 1844—45

ved

C. S. A. Bendtsen,
Skolens Rector.

1861-1862

I. Lærerpersonalet og Tagfordelingen.

I Lærerpersonalet er i dette Åar foregaaet følgende Forandringer:

Skolens Rector, Prof. Dr. Thorup, som i en Række af 40 Åar havde virket i dens Tjeneste, har efter Ansøgning erholdt sin Entledigelse under 8 Novbr. 1844, fra 1 Januar af at regne, men vedblev at fungere indtil Midten af Februar 1845, da hans Eftermand, Rector C. G. A. Bendtsen, forhen Adjunct i Frederiksborg (1830—33), Overlærer i Nyborg (1833—37), Bestyrer af Fredericia lærde Institut (1837—1841) og udnævnt til Rector ved Ribe Cathedralskole under 27 Decbr. 1844, overtog Skolens Bestyrelse.

Ligeledes er Skolens Overlærer S. J. Hansen efter henved 40 Åars Tjenestetid i Naade blevne entlediget under 16 Februar d. A.

Som Adjuncter ere blevne constituerede: Cand. theol. C. E. Salto under 22 April d. A. og Cand. theol. A. P. M. Leth under 10 Mai d. A.

Skolens samtlige Lærere med de dem tildeleste Timer og Undervisningsfag ere altsaa for Tiden:

Nector Bendtsen: Latin og Græsk i øverste Classe samt 1 Time i hver af de 3 nederste Classer . . 16 Timer,

Adjunct Adler: Historie og Geographi i de 3 øverste Classer og Græsk i Cl. 3 og 2 . . 24 £.

Adjunct Thorup: Religion og Hebraisk i Cl. 4 og 3, Latin i Cl. 3, samt Kalligraphi i de 3 nederste Classer , , , 26 £.

Adjunct Jacobi: Dansk i alle Classer, Religion i Cl. 2 og 1 24 £.

Samme: Gymnastik i alle Classer . , 4 £,

Const. Adjunct Salto: Mathematik og Naturhistorie i alle Classer, samt Historie og Geographi i Classe 1 26 £.

Const. Adjunct Leth: Tydsk i alle Classer, Latin i Classe 2 og 1 25 £.

Timelærer Syphoff: Sang i alle Classer 2 £.

447 £.

Følgende Schema viser, hvormange ugentlige Timer der have været tillagte hvert Fag i de forskjellige Classer;

Fagene:	Cl. IV.	III.	II.	I.	Summa.

Dansk	, . .	2	2	3	5	12
Latin	. . . ,	8	9	9	8	34
Græsk	. . .	5	4	4	=	13
Hebraisk	. . .	2	2	=	=	4

Fagene:	Cl.	IV.	III.	II.	I.	Summa	
Tydsf.	.	.	2	2	2	3	9
Franſk	.	.	3	3	2	-	8
Religion	.	.	3	2	2	3	10
Historie	.	.	4	3	3	3	13
Geographi	.	.	2	2	2	2	8
Arithmetik	.	.	2	2	3	4	11
Geometri	.	.	2	2	-	-	4
Naturhistorie	.	1	1	2	2	2	6
Kalligraphi	.	-	2	3	4	9	
Sang	.	.	1	2	2	2	2
Gymnastik	.	.	2	2	2	2	4
		Summa	39	40	39	38	147

Den ene Time i hver af de 3 nederste Classer, som Rector har forbeholdt sig, for nærmere at gjøre sig bekjendt med Disciplenes Anlæg og Forhold, er i den forløbne Tid specielt blevet anvendt til mundtlig latinſt Stil i 3de Classe, i 2den Classe afverlende til latinſte og danske Øvelser, i 1ste Classe til Øvelser i Danſt.

Den ene af de 4 historiske Timer i overste Classe anvendes til gammel Geographi og Kildestudium af viſe Partier af den gamle Historie, hvorved da større Pensa af Herodot, Xenophon, Sallust, Cæſar og Livius gjennemgaaes fra det historiske Standpunkt.

Hver Morgen, 5 Minutter før Kl. 8, ere Lærerne og Disciplene samlede i overste Classe og affynge i Forening en Morgenpsalme, hidtil de bekjendte ingemannſke.

Hvorledes de ugentlige Timer dagligent have været fordelede, viser høstrykte af den Kongelige Universitets- og Skoledirection approberede Lectionstabell:

	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.
8—9	Latin . . 4 Religion . . 3 Latin . . 2 Religion . . 1	Religion . . 4 Græss . . 3 Religion . . 2 Regning . . 1	Latin . . 4 Græss . . 3 Latin . . 2 Religion . . 1
	Græss . . 4 Arithmetik . . 3 Fransk . . 2 Latin . . 1	Latin . . 4 Latin . . 3 Græss . . 2 Dansk . . 1	Græss . . 4 Latin . . 3 Græss . . 2 Latin . . 1
	Geographi . . 4 Kalligraphi . . 3 Dansk . . 2 Historie . . 1	Arithmetik . . 4 Geographi . . 3 Dansk . . 2 Latin . . 1	Fransk . . 4 Historie . . 3 Regning . . 2 Kalligraphi . . 1
	Tydst . . 4 Historie . . 3 Kalligraphi . . 2 Regning . . 1	Lat. mundt. St. . 4 Hebraist . . 3 Regning . . 2 Tydst . . 1	Hebraist . . 4 Fransk . . 3 Historie . . 2 Historie . . 1
2—3	Arithmetik . . 4 Latin . . 3 Latin . . 2 Dansk . . 1	Historie . . 4 Latin . . 3 Latin . . 2 Geographi . . 1	Historie . . 4 Dansk . . 3 Tydst . . 2 Regning . . 1
	Hebraist . . 4 Fransk . . 3 Regning . . 2 Latin . . 1	Geometri . . 4 Tydst . . 3 Geographi . . 2 Kalligraphi . . 1	Dansk . . 4 Geometri . . 3 Rectors Time . . 2 Latin . . 1
	Gymnastik { 2 1	Sang . . { 3 2 1	Sang . . { 4 3 2 1

	Torsdag.	Fredag.	Lørdag.
8—9	Religion . . 4 RectorsTime 3 Græst . . 2 Regning . . 1	Latin . . 4 Religion . . 3 Latin . . 2 Dansk . . 1	Latin . . 4 Latin . . 3 Græst . . 2 Religion . . 1
9—10	Latin . . 4 Latin . . 3 Regning . . 2 Dansk . . 1	Græst . . 4 Latin . . 3 Historie . . 3 Latin . . 1	Græst . . 4 Arithmetik . . 3 Historie . . 2 Latin . . 1
10—11	Geometri . . 4 Geographi . . 3 Franst . . 2 Kalligraphi . . 1	Geographi . . 4 Arithmetik . . 3 Latin . . 2 RectorsTime 1	Franst . . 4 Græst . . 3 Kalligraphi . . 2 Tydsk . . 1
11—12	Græst . . 4 Kalligraphi . . 3 Latin . . 2 Historie . . 1	Tydsk . . 4 Historie . . 3 Regning . . 2	Lat.mundt.St. . 4 Latin . . 3 Tydsk . . 2 Regning . . 1
2—3	Historie . . 4 Franst . . 3 Latin . . 1	Arithmetik . . 4 Græst . . 3 Religion . . 2 Kalligraphi . . 1	Bibelhistorie . . 4 Tydsk . . 3 Dansk . . 2 Geographi . . 2
3—4	Franst . . 4 Hebraist . . 3 Geographi . . 2 Tydsk . . 1	Historie . . 4 Dansk . . 3 Kalligraphi . . 2 Regning . . 1	Dansk . . 4 Geometri . . 3 Latin . . 2
4—5	Gymnastik {4 3	Gymnastik {2 1	Gymnastik {4 3

2. Disciplene.

Ved den offentlige Skoleexamen i September 1844 var Discipeltallet 31; af disse dimitteredes til Universitetet 4, nemlig **N. L. Dynesen**, **Chr. S. Seiberg**, **Th. N. Glensburg** og **N. Brasen**, af hvilke de 2 første ved Examens artium opnaaede Hovedcharacteren Laudabilis, de 2 sidste Hand illaudabilis. Efter Examen optoges 2 nye Disciple i nederste Classe:

- 1, **Ludvig Carl Frederik Bertelsen**, en Son af Amtsforvalteren i Ribe, Kammeraad Bertelsen;
- 2, **Rasmus Tonnias August With Nielsen**, en Son af P. Nielsen, Eier af Midtmøllen i Ribe.

Skoleaaret 1844—1845 begyndte altsaa med 29 Disciple; i Arets Løb er stædt 2 Udmeldelser, nemlig af **J. S. J. Niissen**, Discipel i 3die Classe og **R. T. A. Nielsen** i nederste Classe, 3 Indmeldelser til nederste Classe nemlig:

- 1, **Conrad Carl Kjær**, en Son af Stiftsphysicus Kjær i Ribe;
- 2, **Bendt Bendtsen**, en Son af Stolens Rector;
- 3, **Christian Theodor Müller**, en Son af Kjøbmand og Stænderdeputeret Müller i Ribe.

Skolen er altsaa for nærværende Tid freqventeret af 30 Disciple, som ere fordelede i de 4 Classer paa følgende Maade:

IV Classe.

A. Dimittenderne:

- 1, **Christian Frederik Koch**, en Son af Provst, Ridder Koch i Destrup.
- 2, **August Carl Greibe**, en Son af Districtschirurg Greibe paa Fanø.

3, Christian Theodor Edvard Bruun, en Son af Guldsmed Bruun i Ribe.

4, Niels Tvede, en Son af Procurator Tvede i Ribe.

5, Hans Peter Nicolai Tvede, Broder til Nr. 4.

B. De Øvrige i Classen:

6, Victor Christian Koch, en Son af Pastor Koch i Allerup.

7, Andreas Christian Riis, en Son af Landmand Riis, Eier af Seemgaard.

8, Christian Hendrik Thura, en Son af Pastor Thura i Ribe.

9, Christian August Glensburg, en Son af Landmand Glensburg i Ravnholdt.

III Clasße.

1, Ludolph Ove Bær, en Son af Stiftsphysikus Bær i Ribe.

2, Christian Julius Haldan Berg Juel, en Son af Byskriver, Krigsraad Juel i Ribe.

3, Lauritz Laurberg, en Son af Sognepræst for Bredsten og Skibet, Provst Laurberg.

4, Jørgen Johan Bær, Broder til Nr. 1 i Cl. III.

5, Frederik Erhardt Michael Randrup, en Son af afdøde Stiftsphysikus i Ribe, Justitsraad Randrup.

6, Hans Jørgen Pontoppidan, en Son af afdøde Pastor Pontoppidan, Sognepræst for Hvidding.

7, Lesor Kleisdorff, en Son af Kjøbmand Kleisdorff i Ribe.

8, Jørgen Jørgensen, en Son af Skolelærer og Kirkesanger Jørgensen i Ribe.

II Classe.

- 1, Johannes Borchsenius, en Son af afdøde Sognepræst i Henne, J. A. S. Borchsenius.
- 2, Henning Frederik Heilberg, en Son af Pastor Heilberg i Vester-Bedsted.
- 3, Thomas Martinus Holst, en Son af afdøde Sognepræst for Nørbech, O. L. Holst.
- 4, Edvard Thomas Gottlob Bertelsen, en Son af Amtsforvalteren i Ribe, Kammeraad Bertelsen.
- 5, Vilhelm August Esmann, en Son af Pastor Esmann i Bryndum.
- 6, Jacob Aagaard, en Son af Bager Aagaard i Ribe.
- 7, Emil Frederik Bøllemose, en Son af Pastor Bøllemose i Hjorlshøj.

I. Classe.

- 1, Christian Alexander Hviid, en Son af Toldbetjent Hviid i Ribe.
- 2, Levin LevinSEN Tvede, en Broder til Nr. 4 og 5 i IV Classe.
- 3, Ludvig Carl Frederik Bertelsen, en Broder til Nr. 4 i Cl. II.
- 4, Conrad Carl Kjær, en Broder til Nr. 1 og 4 i Cl. III.
- 5, Bendt Bendtsen, en Son af Skolens Rector.
- 6, Christian Theodor Müller, en Son af Kjøbmand og Stænderdeputeret Müller i Ribe.

3. De i Skoleaaret giennemgaaede Pensæ.

I ethvert Fag ere de Pensæ læste og de Øvelser anstillede, som sees af efterfølgende Beretninger, der ere afgivne af vedkommende Lærere.

Dansk.

(Adjunct Jacobi i alle Classer.)

IV Classe. Thortsens Litteraturhistorie er gjennemgaaet fra det 11te Tidssrum til det 18de, og i Forbindelse hermed er Classen saavidt muligt bleven gjort bekjendt med de viktigste Forsattere i de læste Tidssrum. Det Vigtigste af dansk Prosodik og Rhytmik er gjennemgaaet for Classen efter Thortsens danske Metrik. Nogle Digte ere udenadlærte til Recitation. Classen er fremdeles bleven gjort bekjendt med Reglerne for den gode Stils Egenskaber, samt Troper og Figurer blevne indøvede efter Borgens „Veiledning“. Classen har skrevet een Udarbeidelse ugentlig hjemme, og 1 Time paa Skolen er ugentlig bleven anvendt til Stiløvelser.

III Classe. Holsts prosaiske og poetiske Læsebøger ere blevne benyttede til Oplæsning og Analyse, samt af den sidste nogle Digte udenadlærte til Recitation. Bentziens Grammatik er læst fra Orddannelseslæren til Enden, og af Borgens Veiledning ere Reglerne om den gode Stils Egenskaber lært og indøvede. 1 Stil er skrevet hjemme om Ugen, og 1 Time paa Skolen anvendt til Stiløvelser.

II Classe. Holsts prosaiske Læsebog fra Luther i Worms til 3die Afsnit; af den poetiske Deel ere 6 Digte udenadlærte. Bentziens Grammatik indtil Orddannelseslæren. Borgens Stiløvelser fra Periphraser (ottende Lection) indtil 14de Lection. Nederste Parti har gjennemgaaet Stilelsen fra 5te Lection til 13de; det Øvrige har det læst sammen med øverste Parti.

I Classe. Molbechs Læsebog fra Pag. 30 til 93; i Krossings poetiske Læsebog ere af øverste Parti 7 Digte lært udenad, af nederste 2; i Grammatik har øverste Parti læst Bentziens forfra til Berberne og i Forbindelse

med nederste Parti Oppermanns „Indledning til den danske Sproglære“ til § 4; 2 Timer om Ugen ere anvendte til Stil efter Dictat.

Latin.

(Rector i øverste Classe, Adjunct Thorup i Cl. 3, const.
Adjunct Leth i Cl. 2 og 4.)

IV Classe. Dimittenderne opgive til Examen artium:

Livius libb. **23-24**; Cæsar B. G. libb. **1, 2, 3, 4, 7**.

Cicero: Oratt. in Catilinam **1. 2. 3. 4**, pro lege Manilia, pro Milone.

Cicero de finibus B. et M. libb. **1, 3, 4, 5**,

Horat. Odd. libb. **1. 2. 4.**

Epp. lib. **2. A. P.**

Satir. lib. **1. 1. 3. 4. 6. 7. 9. 10.**

Virgil. Æneid. **1. 2. 4. 6.**

Tibulli Elegiae selectæ (i Madvigs Udgave.)

De Øvrige i Classen have deels læst af Nyt, deels repeteret Følgende:

Cicero de Finibus lib. **1.**

Oratt. in Catilinam **1—4**, pro lege Manilia, pro Milone.

Horat. Odd. lib. **4.**

Virgil. Æn. lib. **4.**

Dimittenderne have læst og repeteret hele Madvigs Grammatik, de Øvrige omtrent det Halve af Syntaren.

2 latinske Stile ere ugentlig udarbeidede hjemme, 1 Stil eller Version ugentlig paa Skolen; tvende ugentlige Timer ere anvendte til mundtlige Stiløvelser.

III Classe. Cæsar de B. G. lib. **3**; Ciceros 4 Talen imod Catilina, Talen pro Archia poeta; Virgil. Æneid. lib. **6.**

2 a 3 Stile (ester Ingerslevs Materialier) ere ugentlig afleverede og rettede, samt saavel mundtlige Stileøvelser efter forudgaact Forberedelse, som ogsaa extempora-
le Skriveøvelser jævnlig anstillede. Helle Classen har
hver Dag haft en Lectie for i Madvigs Grammatik.

II Cl. A, De 3 første Beger af Cæsar de B. G.

Virg. En. lib II. V. 1—200.

B, De 16 første Biographier af Corn. Nep.

Begge Partier have af Madvigs Gram. repeteret Formlæren og Orddannelseslæren, samt 1ste Afsnit af Syntaxen noicagtigt læst, og 2det Afsnit læst første Gang.

I Cl. A, Blochs Elementarbog 2det Cursus fra Begyndelsen til Hist. Romanæ capita præcipua lib. IV.
I Madvigs Gram. Formlæren læst noicagtigt, Orddan-
nelsesslæren samt første Afsnit af Syntaxen læst første Gang
med adskillige Forbigaaelser.

B, Blochs Elementarbogs 1ste Cursus forfra til Ex.
Syntax.; i Grammatiken Formlæren.

C, Borgens latinske Lærebog første Afsnit; i Gram-
matik Formlæren indtil Verberne (siden Paaske).

Græss.

(Rector i øverste Classe, Adjunct Adler i de øvrige.)

IV Cl. Dimittenderne opgive til Examen Artium:

Herodot: lib. 3. 5. 9; Plato: Apologia Socratis et
Crito.

Lucian: Dialogi deorum.

Homers Iliade 1. 2. 4. 6. 7. 10. 12.

N. T. Johannis Evangelium et Acta App. 1—15.

De Øvrige i Classen have læst:

Herodot lib. 3 og Homers Il. 6 og 7.

I Langes Grammatik er læst fra de uregelmæssige

Berber til Slutningen af Formlæren, og enkelte Partier af Syntaren.

III Classe. De første 52 Capitler af Herodots 7de Bog og hele 1ste Bog af Homers Iliade; af Langes Grammatik repeteret hele den etymologiske Del med selle Ann.

II Classe. Af overste Parti er læst Arnesens græske Læsebog fra Pag. 17—39, og de 21 første Capitler af Herodots 3die Beg; i Langes Grammatik hele den etymologiske Del med alle Tillsægene og enkelte Stykker af Syn-taxis; af andet Parti de 18 første Sider af Læsebogen og den etymologiske Del af Grammatiken, dog saaledes, at ikke alle Anmærkninger ere læste.

Hebraisk.

(Adjunct Thorup),

IV Classe. Overste Parti har læst og repeteret 1ste Samuels Bog fra 20 Cap. til Enden samt Profeterne Joel, Jona og Odadjah, og desuden repeteret hele Genesiss, de 20 første Capitler af Erodus, de 20 første Capitler af 1 Samuels Bog og Størsteparten af Josva Bog.

Nederste Parti har fuldendt Læsningen af Genesiss fra det 20de Cap.

Hele Classen har til hver Time haft et Pensum for i Whittes Grammatik, som examinando er blevet gjennemgaaet.

III Classe. Overste Parti har læst i Genesis fra C. 6, B. 9 indtil det 31te Cap.; nederste Parti forfra indtil 8de Capitel.

Whittes Grammatik er lagt til Grund ved Analysen, ligesom ogsaa førstilte Lectier héri have været foresatte til hver Time.

Religion.

(Adjunct Thorup i de to øverste, Adjunct Jacobi i de to nederste Classer.)

IV Classe. Hele Classen har i Forening læst af Kreg-Meyers Lærebog hele Pligtlæren & fra § 59—116, af Herslebs Bibelhistorie hele det gamle Testamente og det nye T. indtil Lidelseshistorien, samt af det nye T. i Grundspredet Apostlernes Gjerninger fra 16—23de Cap. Nederste Afdeling af Classen har læst Ap. Gj. til Enden.

Hele Classen har hver Maaned skrevet en Afhandling over et opgivet og i Forveien gjennemgaet religiøst Emne, som da atter er blevet behandlet med Hensyn til de afleverede Besvarelser.

III Classe. Hele Classen har i Forening læst og repareret af Bohrs Ledetraad fra § 59—116, af Herslebs Bibelhistorie 4de Periode af Jesu Liv, Bøgerne i gl. og n. T., Anhængt om Hedenstabet, samt forfra det gl. T.s Bibelhistorie indtil Dommernes Periode.

Disciplen L. Kleisendorff, af den mosaiske Troesbekjendelse, har i Lærebogen læst med de Øvrige; ligeledes i det gl. T.s Bibelhistorie, hvorfaf han desuden særligt har læst fra Rigernes Deling ind til Åar 70 efter Chr.

Begyndelsen er gjort til Bibellæsning med denne El., idet Storstedelen af Galaterbrevet er forklaret efter den danske Bibeloversættelse.

II El. A, Balles Lærebog fra Pag. 65 til 8de Cap.

B, fra 4de Cap. til Pag. 65 i 6te.

I Herslebs større Bibelhistorie har hele Classen læst fra 5te Periode til det nye Testamente.

I El. A, De to første Capitler af Balles Lærebog, og af Herslebs mindre Bibelhistorie det nye Testamente

og af det gamle indtil Moses. B, 2det Cap. af Læres bogen, det nye T. af Bibelhistorien. 6 Psalmer ere uden adlært.

Historie.

(Adjunct Adler i de tre øverste Classer, Adjunct Salto i den nederste.)

IV Classe. Hele Middelalderens Historie (fra Aar 476—1517) efter Kofods Lærebog og ledsgaget af mundtlig Udvikling og Forklaring; med Dimittenderne er desuden både den gamle og den nyere Historie repeteret.

III Classe. Af hele Classen er læst hele den romerske Historie med tilhørende Geographi efter Kofods gamle Historie, Langbergs Udg. Desuden har øverste Parti læst Middelalderens Historie af Frankrig, England, Tyskland, Schweiz, Italien, det østromeriske Rige, Tyrker, Araber, Mongoler og Perser; 2det Parti hele Danmark og Norge, Alt efter Kofods Lærebog.

II Cl. har ligeledes læst den hele romerske Historie efter Langberg, samt Danmarks og Norges Historie efter Kofod.

I Cl. Det ældste Parti har læst Historien forfra til Americas Opdagelse, og 2 af det desuden til Aar 1815; det yngste Parti blot Roms Historie til Keiserne efter Augustus (Kofods „Historiens vigtigste Begivenheder“).

Geographi.

(Adjunct Adler i de 3 øverste Classer, Adjunct Salto i den nederste).

IV Cl. Hele Europa efter Ingerslev; Dimittenderne tillige repeteret det Øvrige af Geographien.

III Classe. Øverste Parti: Hele Europa efter In-

gerslev; nederste Parti: Spanien, Portugal, Schweiz, Italien, Tyrkiet, Grækenland, Asien og Africa, efter samme Geographi.

II Classe. Det Samme som nederste Parti i Cl. 3.

I Classe. Eldste Parti: hele Europa undtagen Frankrig; det yngste fra Italien til Asien (ester Kosods lille Geographi).

Mathematik.

(Adjunct Salto i alle Classer, fra Mai 1845 af)

IV Classe. Plangeometrien er repeteret, Arithmetiken gjennemgaaet og indøvet ved Erempler.

III Classe. Elementerne af Algebra, indøvede ved Erempler af de 4 Regningsarter med Bogstaver, Brøktheoren og Decimalbrof.

II og I Classe. Øvelser i praktisk Regning.

Bjørns Lærebøger ville blive ombyttede med andre ved det nye Skoleaars Begyndelse.

Naturhistorie.

Undervisningen heri overtages af Adjunct Salto først fra det nye Skoleaars Begyndelse; de naturhistoriske Timer ere imidlertid blevne anvendte til Mathematik.

Tydse.

(Adjunct Leth i alle Classer, fra Juni 1845 af)

IV og III Classe. Behrmanns Haandbog i den tydse prosaistiske Litteratur. Under Gjennemgaelsen ere grammatiske Øvelser anstillede.

II Cl. Campes Robinson fra Begyndelsen til 18ter Aften.

I Cl. Rüses tydse Lærebog for Begyndelses-Classerne, A, fra Pag. 35—94; B, fra Pag. 22—35. Julius Fabricius's Grammatik.

Med Hensyn til de tydste Læsebøger og den tydste Grammatik vil blive foretaget nogen Forandring ved det nye Skoleaars Begyndelse,

Fransk.

(Adjunct Jacobi i alle Classer).

IV Classer. Borrings Etudes littéraires fra Pag. 138—153; 210—241; 280—318.

Dimittenderne have gjennemgaaet Borrings Grammatik; de øvrige have læst til Pag. 117 „Om Substantivernes“. I Borrings Stiløvelser have Dimittenderne læst fra No. 41—81 (de ulige Numere), og de Øvrige fra No. 1—35. Desuden er Classen blevet gjort bekjent med en Deel af den franske Synonymik, gjennemgaaet efter Hirzels franske Grammatik.

III Cl. A, Borrings Et. litt. er læst sammen med 4de Cl.; Grammatiken er læst til uregelmættige Verber af 4de Conjug. B, Borrings Læsebog for Mellemklasser fra Pag. 185 til Enden; i Grammatik til uregelmættige Verber af 3de Conjugation. I Telémaque har hele Classen læst 4de, 5te og 6te Bog, og i Ingerslevs Materialier fra Pag. 22 (regelmæss. Verb. af 1ste Conjug.) til Pag. 31 (ureg. Verb. af 1ste Conjug.)

II Cl. A, Borrings Læsebog for Mellemklasser med nederste Parti af 3de Classe. Grammatiken forfra til Pag. 75 (om Conjugationerne). Ingerslevs Materialier fra Pag. 11—21. B, Borrings Læsebog fra Pag. 40—90 (Les deux frères); Materialierne forfra til Talordene og Grammatiken til P. 52 (om de pronominale Adjektiver).

I Cl. have kun de 4 Overste læst Fransk; de ere mest blevne øvede i Oplæsning, men have dog tillige oversat nogle Blad i Borrings Læsebog.

4. Bibliotheket.

Skolens Bibliothek er iaaer blevet revideret og besuntret at indeholde lidt over 4000 Numere. Siden sidste Programs Udgivelse er det blevet foregået deels ved adskilige Skrifter, som af Universitetsdirektionen ere tilsendte, deels ved private Gaver, deels ved Indkøb for de Skolen iaaer, som i de foregaaende Aar, til Bibliothekets Forsyning bevilgede 150 Mbd. Da ikke Alt, hvad der er bestilt, endnu er ankommet, vil det Restrende først blive optaget i næste Aars Program.

a, Fortegnelse over den Tilvært, som Ribe Cathedralskoles Bibliothek har medtaget i Skoleaaret 1844—45, indtil Undertegnede ophørte at fungere som Rector.
Allen, C. S. Haandbog i Fædrelandets Historie. København 1842.

Beckers Verdenshistorie, udg. af J. W. Löbel. Oversat af Niise. X B., 5 og 6. H.

Bendz, C. J. W. Breve til Prof. D. Worm. Progr. fra Horsens. Horsens 1844.

Bergsøe, A. S. Den danske Stats Statistik, 1 B. 4 H. og 2 B. 1 og 2 H. København 1844—45.

Biering, C. S. Popular Lærebog i Mechanik. København 1844.

Biering, C. II. Historia problematis cubi duplicate. Diss. Hafniæ 1844.

Blache, S. S. Nogle Ord om den påtænkte og tildeles allerede besluttede Udvidelse af de lærde Skoler. Progr. Aarhus 1844.

Bohr, P. G. Historisk Beretning om Oprettelsen af Realklasser ved denne lærde Skole. Progr. Kbhv. 1844.

Borgen, B. Esterretninger om Metropolitanstolen for Skoleaaret 1843—44. Progr. København 1844.

- Borring, L. S. Fransk Læsebog til Brug for Mellemklasser. Kbhavn 1839.
- Bricka, T. Under hvilke Betingelser kunne Afsamlinger af Pus i de Indvolde, som indeholdes i de 3 store Gavitter, blive Øjenstand for Diagnosik og Behandling? Kbhavn 1844.
- Ciceros Brutus eller om græske og latinske Talere. Overs. af C. F. Schulz. Kbhavn 1805 (Givet af Undert.)
- Clausen, H. M. Tale ved Rector Niessens 50aarige Embedsjubilæum. Kbhavn 1843.
- Egilssyni, S. Fjögur gómul kvæði. Progr. Æideyar Kl. 1844.
- Elberling, C. W. Numærkninger til Horat ses 2 Br. i 1ste Bog. Progr. Kbhavn 1844.
- Ernesti, Joh. Aug. Opuscula philolog. critica. Lundini Bat. 1764. (Givet af Undertegnede).
- Falster, C. Satirer udg. af C. Thaarup. Khvn. 1810.
- Glemmer, H. M. Om samlet Skoletid. Progr. Khv. 1844.
- Hagerup, H. H. De catechumenis ecclesiæ Africanae in eunute Sec. V. Diss. Haun. 1844.
- Hammerich, M. Om de lærde Skolers Reform. Progr. Kbhavn 1844.
- Henrichsen, R. J. S. Om Homers foregivne Grav paa Den Jys. Progr. Odense 1844.
- Hjort, P. Den tydiske Grammatik for Danskthalende. Kbhavn 1842.
- Tydsk Læsebog for Danskthalende. Kbhavn 1840.
 - 2 Taler holdne den 28 Jan. 1828 og 18 Sept. 1840.
 - Kritiske bemærkninger over adstillinge Læsebøger for Barn. Kbhavn 1843.
 - Udkast til en systematisk Fremstilling af den Lat. Conjugations-Lære. Cope 1827.

- Hjort, P. Læren om Billiens Frihed. Kbhavn 1825.
 (Disse auferte Skrifter af Professor Hjort ere givne
 af Forfatteren).
- Ingemann, B. J. Erik Menveds Barndom. Khvn. 1842.
- Ingerslev, C. G. Efterretninger om Kolding Lærde Skole
 i Skoleaaret 1843—44. Progr. Kbhavn 1844.
- Brarup, C. W. Latin Primitiv-Lexicon. Randers 1826.
 5 Exempl. (Forærede).
- Lembke, E. Fremstilling af Stændernes Forhold i Mid-
 delalderen. Progr. Kbhavn 1844.
- Lindberg, J. C. Bemærkninger i Anledning af Kirkens
 Gjenmåle. Kbhavn 1825.
- Hvad er Christendom i Danmark? Kbhavn 1826.
- Den Kongel. Lands-Overrets samt Høf- og Stads
 Retts Kjendelse og Dom i Sagen h. N. Clausen mod
 N. F. S. Grundtvig, bedømt i Kbhavn 1826.
- Om Christendommens Forsvar i Danmark mod
 falske Lærere og falske Lærdomme. Kbhavn 1828.
- (Disse Lindbergiske Skrifter ere som et Bidrag til Ripensia givne af Undertegnede.)
- Magazin, Nye danske, 2den Række 3 og 4 h. — 3de
 Række 1 B. og 2 B. 1, 2 og 3 h.
- Müller, A. G. Samling af danske Ord, som kunne til-
 ses Prof. Molbechs danske Ordbog. 1 h. Progr.
 Horsens 1843.
- Mynster, J. P. Tale ved Rectors Indsættelse i Vor-
 dingborg ic. Progr. Kbhavn 1843.
- Nissen, W. L. Om Skindød, Levendes Begravelse og
 Lighuse. Kbhavn 1827. (Som Bidrag til Ripensia
 givet af Undertegnede).
- Oppermann, L. Latin Spregtlære til Skolebrug. Khvn.
 1842.

- Rosendal, E. P. Forsøg paa at oversætte Ordene i P. E. Müllers Synonymik paa Latin. II. Progr. Nyfjøbing 1844.
- Rosenmulleri, E. C. F. Institutiones ad fundamenta lingvæ Arabicæ. Lipsiæ 1818.
- Schillers kleinere prosaische Schriften. 1—4 Th. Leipzig 1792—1802. (Givne af Undertegnede).
- Selmer, H. P. Kjøbenhavns Univ. Årbog for 1813. Samling af biogr. Notitier om Disciple fra Aalborg Skole. 3 h. Progr. Aalborg 1844.
- Senecas mindre moraliske Afhandlinger og Breve, oversat af C. G. Limkilde. Odense 1801—4. (Givne af Undert.).
- Spener, Ph. J. Sprog af d. h. Skr., som pleie at misbruges, reddede. Oversat af H. Teilmann. (Som Bidrag til Ripensia givet af Undertegnede.)
- Stenfeldt, J. A. Municipalvæsenet i Almindelighed og det danske i Særdeleshed. Kbhavn 1834.
- Suhr, S. J. B. Tausens Levnet samt nogle Prædicer. Ribe 1836.
- Thesaurus græcæ lingvæ ab H. Stephan. const. Vol. VI. fasc. 3.
- Thortsen, C. A. Efterretninger om Randers Lærde Skole 1813 - 44. Progr. Randers 1811.
- Tibuls Elegier, udg. og overs. af F. H. Guldsberg. 1—2 D. Kbhavn 1803.
- Topographie von Holstein u. Schlesw. 1803 (givet af Undert.)
- Ussing, J. L. De nominibus vasorum græcorum disp. Haun. 1844.
- Verzeichniß der Bücher ic., welche zu haben sind in der Heinrichschen Buchhändl. in Leipzig. 88—93 Fortsetzung.
- Wesenberg, A. S. Emendationes M. T. Ciceronis Tusculan. Disputationum. Progr. Viberg 1844.

Ørbech, A. Betragninger og Bonner. Haderølev 1823.
(Som Bidrag til Ripensia givet af Undertegnede).

Endvidere:

- Bergsøe, A. S. Den danske Stats Statistik. 2 B. 2 H.
Senners Wörterbuch lat. Sprache. 3 B. 1 Abth.
Jahns Jahrbücher Philol. und Pædag. 1844. 2 u. 3. B.
— Supplementband 1844.
Lindberg, J. C. Hebraiske Conjugations- og Declinations-
tabeller. Kbhavn 1827. (Givet af Undertegnede.)
Mansa, J. S. Nørrejylland Pl. 4 og 5.
Pauly, A. Real-Encyclopædie der classische Alterthums-
wissenschaft. 49—56 Lieferung.
Scheel, A. V. Om Kjøbenhavns Universitets Collegier
og Stipendier for de Studerende ved dette Universitet.
Progr. Kbhavn 1844.
Steffens, S. Hvad jeg oplevede. 9 og 10 D.
Thaarup, S. Fædrelandst Nekrolog. 10 H.

p. 27. Thorup.

b, Tilsendt fra Universitetsdirectionen i 1845.

Allstykker om Danmarks indre Forhold i ældre Tider —
for sterste Delen hidtil utrykte. Samlede og udg. af
Fyens Stifts litt. Selskab. Odense 1841. 4.
— Anden Samling. Odense 1844. 4.

Allen, C. F. De rebus Christiani Secundi exulis p. 1.
Hafniae 1844. (Magisterdisputats).

Beckers Verdenshistorie ved J. W. Löbel. Oversat af
Riise. XI. XII., 1—4. Kbhavn 1844.

Bendixen: De primis, qui Athenis extiterint, bibliopolis.
Schulnachrichten. Husum Skoles Program for 1844. 4.

Budget for Året 1845 for samtlige Stats- og Gudstægter og
Udgifter vedkommende Kongeriget Danmark og Hertug-
dommerne Slesvig, Holsten og Lauenborg med tilhørende
Bilande. Kbhavn 1845. 4.

Dittmann: Die drei merkwürdigen Cyclen in unserer
Festrechnung, erläutert aus dem Calenderwesen der Griechen und Römer. Jahresbericht. Flensburg 1844. 4.
Flensborg lærde Skoles Program.

Eggers, J. G. C. Geschichte der Altonaischen Gymnasiums und des damit verbundenen Pädagogiums. Dritte Abth. Jahresbericht. Altona 1844. Progr.

Hassing, M. De Syphilide kalihydriotico tractata. Haau. 1845. (Medicinst Licentiatdisputatå).

Henrichsen, A. J. F. Epist. critica ad E. F. Hermanum de consilio Convivii Xenophontei eiusque cum Platonico necessitudine. Schulnachrichten. Schleswig 1844. 4. Slesvig Domskoles Program.

Kolster: Ueber den Philoktet des Sophocles. Jahresbericht. Øchse 1844. 4. Meldorf Skoles Program.

Langbehn: Ueber eine zweckmässige Deconomie in der Schulgrammatik und dem Schullericon der griech. und latein. Sprache, und anschließlich ueber die Metapher. Schulnachrichten. Hadersleben 1844. Haderslev Skoles Program.

Lister over Examen artium og anden Examen i Året 1844. Molbech, C. Historisk Tidsskrift, udg. af den danske historiske Forening. V, 2. Kbhavn 1844.

Müller, L. De re militari Romanorum quædam e Cæsaris commentariis excerpta. Schulnachrichten. Kiel 1844. 4. Program for Kieler Stadtschule.

Oversigt over det Kongel. danske Videnskabernes Selskabs

- Forhandlinger og dets Medlemmers Arbeider i Narene
1844 Nr. 7—8, 1845 Nr. 1—4.
- Petersen, A. De forma et conditione orationis de corona
a Demosthene apud judices recitatæ. Schulnachrichten.
Glückstadt 1844. Program.
- Regnstabs-Oversigt for Naret 1843 over samtlige Stats-
Indtræter og Udgivter. Kbhavn 1845. 4.
- Scharling, C. AE. Num qvas res auctor evangelii Joha-
næi memoriæ prodiderit, iis fidem et auctoritatem hi-
storicam vindicare voluerit. Hafniæ 1844. 4. Progr.
- Schouw, J. S., og Eschricht, D. S. Afbildninger af
Tyr og Planter. 12te Heste. Kbhavn 1844.
- Schrüter: Ueber das historische Princip des Gymnasial-
und namentlich des Religionsunterrichts. Jahresbericht.
Rendsburg 1844. 4. Rendsberg Skoles Program.
- Stephani, II. Thesaurus Graecæ Lingvæ. Tertio edd.
C. B. Hase, Guil et Lud. Dindorphii. V, 5. VI, 4.
- Thomsen, G. Th. Om Lord Byron. Kbhavn 1845.
(Magisterdisputat).
- Trede, Mittheilungen aus der Geschichte der Plöner Ge-
lehrten Schule. Erste Hälften. Schulnachrichten 1844.
Plön Skoles Program.
- Universitetets og den polytechniske Læreanstalts Lectionsca-
taloger for Wintersem. 1844—45 og Sommersem. 1845.
- Weis, C. De tenotomia talipedibus applicata. Hafniæ
1844. (Doctoraldisputat).

e, Givet af Overlærer S. J. Hansen.

- Christ. Wolfii Elementa Matheskos universæ. V Tomi.
1730—41. Halæ Magdeburgicæ. 4.
- Nicolai Bion, Mathematische Werk-Schule oder Anweis.
die Mathem. Instrum. nicht allein zu gebrauchen, sondern

- auch zu ververtigen und probiren. 1741. Nürnberg. 4.
- Elemens de Mathematique de Monsieur Varignon.** 1731.
Paris. 4.
- Jac. Bernoulli Ars conjectandi, Opus posthumum; accep-
dit de Seriebus Infinitis etc. 1713. Basileæ. 4.
- Claude Rabuel de la comp. de Jesus, Commentaires sur la
Geometrie de M. Descartes. 1730. Lyon. 4.
- Jacobus Gravesand Physices elementa Mathematica sive
Introduc. ad Philosoph. Newtonianam. 1725. Lugd.
Batav. 4. 2 Dæle i 1 Bind.
- Oeuvres de Mariotte de l'Acad. des Sciences. 1740. A la
Haye. 4. 2 D. 1 B.
- Gamache, Astronomie Physique ou Principes Generaux
de la Nature. 1740. Paris. 4.
- Knochenhauer, die Undulationstheorie des Lichtes. 1839.
Berlin. 4.
- Segneri Elementa Arithmet. et Geometriæ. 1739. Goet-
tingæ. 8.
- Euclidis Elem. Geometriæ planæ. 1756. Hafniæ. 8.
- Kästner Anfangsgr. der Arith. und Geom. 1761. Get-
tingen. 8.
- — der angew. Mathematik 1765. Gottingen. 8.
- — der Analysis endl. Größen. 1760. — 8.
- — — des Unendlichen. 1761. — 8.
- Malers Geometri und Maarscheidekunst. 1762. Carls-
ruhe. 8.
- Analytisk Geometri ved N. Schenmark, overs. af Svensk.
1780. Kbhavn. 8.
- Nichelsen, Versuch in socratischen Gesprächen über die
wicht. Gegen. der ebenen Geom. 1781. Berlin. 8.
- Mønnichs Mathem. Lærebog, oversat af Wolf. 1781.
Kbhavn. 8. 2 D. 1 B.

- Geometrischer Lust-Garten v. Tobias Benteln. 1737.
 Leipzig. 12.
- Brandes, Geometrie. 1810. Oldenburg. 8.
- Schweins Mathematik. 1810. Darmstadt und Gießen.
 8. 2 Th. 1 B.
- Francke, Lehrbuch der reinen Elementar-Mathematik für
 Schleswig-Holsteins Gelehrten-Schulen. 1833. Ham-
 burg. 8.
- Begyndelses-Grundene i den rene Mathematik af Fallesen.
 1834. Kbhavn. 8.
- Jürgensen, Plan og sphærisk Trigonometri. 1835.
 Kbhavn. 8.
- Francoeur, Arithmetik u. Algebra. 1815. Kbhavn. 8.
 2 D. 1 B.
- Hjelte, Begyndelsesgr. af Arithmetik. 1833. Kbhavn. 8.
- Nizze, Ernst, Theodosius von Tripolis drey Bücher
 Kugelschnitte. 1826. Stralsund. 8.
- Diesterweg, W. A. Die Bücher des Apollonius von Perga
 De Sectione Spatii. 1827. Elberfeld. 8.
- Lacroix, Anleitung zur ebenen u. sphärischen Trigono-
 metrie. 1822. Berlin. 8.
- Boucharlat, Theorie des Courbes et surfaces du second
 Ordre. 1810. Paris. 8.
- Unterricht zur praktischen Rechenkunst von J. C. M. 1786.
 Nürnberg u. Leipzig. 8.
- Darstellung der höheren Analysis von Tertor. 1809.
 Berlin. 8.
- Traité Élémentaire du Calcul Différentiel et Intégral.
 1806. Paris. 8.
- Ohm, Martin. Die Lehre vom Größten u. Kleinsten.
 1825. Berlin. 8.

- Vieths Mathematik ved Krumm. 1806. Abbav. 8.
 Handbuch der Mathemat. Analysis von Dr. Ephr. Sal.
 Unger. 1824—27. Erfurt und Gotha. 8. 4 Th.
 Unger, E. S. Arithmet. Unterhaltungen. 900 Algebr.
 Aufgaben. 1838. Erfurt. 8.
 Bodes, Erläut. der Sternkunde. 1802. Berlin. 8. 2 Th.
 Herschel, J. G. W. Populäre Astronomie, übersetzt von
 Michaelis. 1838. Leipzig. 8.
 Goebel, Lehrb. der Physik und Astronomie. 1839. Karls-
 ruhe. 8.
 Gay, Physik, übersetzt von Blumhof. 1804. Wismar.
 8. 2 Th.
 Anfangsgründe der dynamischen Naturlehre von F. Hilde-
 brandt. 1807. Erlangen. 8. 2 Th.
 Alb. v. Haller, Primæ lineæ Physiologiæ, 1765. Goet-
 tingæ et Leidæ. 8.
 Okens Lehrbuch der Naturphilosophie. 2te Aufl. 1831.
 Gera. 8.
 — — der Naturgesch. 1 Th. Mineralogi. 1813.
 Leipzig. 8. 2 Th.
 — — — 3 Th. 1 und 2. Thier-
 gesch. 1815. Leipzig. 8. 2. Th.
 Lacepède, Histoire naturelle des Poissons. V Tomes et
 1 Tome Planches. An V—XI de la répub. 1798—1803.
 Paris. 4. 6 Vol.
 Schaefferus, Museum Ornithologicum. 1779. Ratisbonæ.
 4. Med 52 colorerede Kobbere.
 Martinus Lister, de Araneis et Coccois Angliæ, cum multis
 tabulis æneis. 1678. Londini. 4.
 Klein, J. Th. Dispositio Cochlidum et Concharum in clas-
 ses, etc. cum mult. tab. 1753. Lugduni Batav. 4.
 Schulz, J. S. Lehrbuch der Zoologie. 1836. Berlin. 8.

- Frisch, J. L., von den Insecten Deutschlands, mit vielen Kupferplatten. 1730—38. Berlin. 4. 13 Dte 1 B.
- Brünnich, Insektslære (latin og dansk). 1764. Åbø. 8.
- Goedartii, Joh., Metamorphosis et Historia Naturalis Insectorum. 1662. Medioburgi. 8.
- Histoire des Insectes nuisibles. 1781. Paris. 8.
- Fabricii, J. C., Philosophia Entomologica. 1778. Hamburgi & Kilonii. 8.
- Systema Entomologiæ. 1775. Flensburgi & Lipsiæ. 8.
- Schrebst, J. S. W. Einleitung zur Kenntniß der Insekten. 1784—87. Berlin und Stralsund. 8. 3 Th.
- Histoire et Description du Japon par le Pere du Charlevoix. 1736. à Paris. 8. 9 Vol.
- Histoire Naturelle de la Californie, traduite de l'Anglois. 1766—67. à Paris. 8. 3 Vol.
- Strøm, Sundmørs Beskrivelse. 1762—66. Sørøe. 4. 2 Vol.
- Raynal histoire philosophique des deux Indes. 1783. Neufchatel et Geneve. 8. 10 Tom. dans 5 Vol.
- Conde, Geschichte der Maurer in Spanien, aus dem Spanischen. 1825. Karlsruhe. 8. 3 Th.
- Magazin für das Neueste aus der Physik; herausg. von Lichtenberg, fortgesetzt von Voigt, mit Regist. als 12 Band. 1785—95. Gotha. 8. 12 Bände.
- Magazin für den neuesten Zustand der Naturkunde, von Voigt. 1797. Jena. 8.
- Desselben 2—8 Band. 1799—1804. Weimar. 8. 36 Hefter, 1ste og 2det Hefte af 2det Bind mangler.
- Hermogenis de Formis Orationum Tomi duo. 1555. Argentorati. 8. 2 et Bind.

Virgilius Maro, ed. Johannes Parvus (Jehan Petit.) 1529.

Parisiis. Fol. Med Træsnit.

Herodianus cum notis var. ed. Scheidius. 1594. Argentorati. 8.

Medicina mentis et corporis. 1695. Lipsiæ. 4.

Nic. Cragii Rip. de Republica Lacedæmoniorum. libri III. 1593. Hafniæ. 4. (Nipens.)

Populäre Aufsätze das Griechische, Römische und Nordische Alterthum betreffend, von Birger Thorlacius, übers. von Sander. 1812. Kopenhagen. 8.

d, Givet af Etatsraad Vedel-Simonsen til Elvedgaard.

Bidrag til Odense Byes ældre Historie af Vedel-Simonsen.

Odense 1841—44. 5 Hester.

— til Nugaards, dens Læns og Lænsmænds Historie ved Vedel-Simonsen. Odense 1843—44. 5 Hester.

— til Eske Brocks Levnetsbeskrivelse ved Vedel-Simonsen. Odense 1842—43. 2 Hester.

— til Hr. Jørgen Brahes Levnetsbeskrivelse ved Vedel-Simonsen. Odense 1845. 1 Heste.

e, Anskaffet for Bibliothekets egen Regning.

Bibelen, udgivet ved Chr. H. Kalkar. 1—25 H. (4 Expl.)

Ingemanns Morgenpsalmer. (6 Expl.)

Winers Biblisches Real-Wörterbuch.

Ewalds Ausführliches Lehrbuch der hebräischen Sprache. 5te Udg.)

Arnesens græske Lexicon. (2 Expl.)

Molbechs Danske Ordbog. 2 B.

Müllers Danske Synonymik. 2 B.

Madvig, J. N. Lateinische Sprachlehre für Schulen. Braunschweig 1814.

- Boeckhs Staatshaushaltung der Athener.
 Wachsmuths Hellenische Alterthumskunde. 2deu Udg.
 Ritters Geschichte der Philosophie. 7 D.
 Horatii Opera omnia rec. Dillenburger. Bonnæ 1844.
 Xenophontis Anabasis mit erklær. Ann. von Graff. 1842.
 Ostermann, J. A. Om Afgangs-Examen i den refor-
 merede Skole. 1845.
 Selmer, G. P. Om Oprætelsen af et Universitet i Syl-
 land. 1845.
 Thiers, A. Histoire du Consulat et de l'Empire. édit.
 de Paris. 1—3 Vol.
 Dictionnaire de l'Academie Française. 6me édit. 1845.
 Reichards Atlas over den gamle Verden.
 Globus til Oversigt over Jordens physiske Forhold — af
 J. F. v. Oldenburg.
 Codex diplomaticus Lübeckensis. T. 1. Lübeck 1843. 4.
-

Skolens Samling af Mineralier er iaar blevet revis-
 videret og befunden at indeholde 473 Numere; omtrent
 300 nye Øster ere anstafede dertil. Den er blevet for-
 øget med en Deel Conchylier, stjænket af Overlærer G.
 J. Hansen.

- Discipelsbibliotheket, som bestyres af Adjunct Thorup
 tilligemed 2 af Disciplene, har havt følgende Tilvært siden
 forrige Åars Beretning:
- Lyriske og dramatiske Digte af H. Herz.
 Valdemar den Store og hans Mænd af Ingemann 2 D.
 Enken Barnaby. 2 Dele.
 Den gifte Enke. 2 Dele.
 Barnabys i America. 2 Dele.
 Eventyr og Fortællinger af Ingemann. 2 Dele.

Dronning Margretha af Samme.

Jens Baggesens danske Bøker. 3 Dele. 2den Udgave.
Kong Renés Datter.

Shakespeares Hamlet, oversat af Foersom. (Godtkjøbs-
udgave.) København 1845.

Schouws og Eschrichts Afbildninger af Dyr og Planter,
12 Hefter.

Af Hr. Overlærer Hansen er skænket,
Fuldstændigt Billedgalleri. 3 Dele.

Berghaus's Geographi.

Mürrers Anthrepologí.

Holbergs Comedier. 2 Dele,

Samlede Smaating. 2 Dele.

Heibergs Skuespil. 2 Dele.

Löhrs Naturgeschichte. 5 Dele,

Pompeji. 2 Dele.

Magische Jugenfreund. 3 Dele,

Die Baukunst der Vögel.

Die Lebensweise der Vögel,

Insectenwelt.

Die Menagerien.

Das Schachspiel.

Der Papparbeiter.

Muster von Papparbeiten.

Naturens Skueplads.

Geometrische Figurenspiel,

Die Ganner.

Encyclopedie af Billeder.

Af Hr. Adjunct Thorup er skænket,
Goethe und einer seiner Bewunderer.

Charles XII par Voltaire.

Klopstocks Messias. Duodezudgave,

Discipelsbibliotekets Udgift har i indeværende Skoleaar været 21 Rbd. 6te h. Denne Sum, som er blevet anvendt til Kjøb af Bøger og disses Indbinding, er tilveiebragt alene ved Disciplenes egne Bidrag, saaledes at der for Tiden endnu haves en Kassebeholdning af 1 Rbd. 5 Mt. foruden nogle resterende Contingenter.

5. Stipendier og Legater.

Ved den Kongelige Universitets- og Skoledirections Skrivelse af 26 October 1844 var Fordelingen af Beneficer for det nu tilendebragte Skoleaar saaledes approberet:

a, Høieste Stipendium, 50 Rbd. r. S.

1. A. C. Greibe	
2. C. T. E. Bruun	at udbetale 25 Rbd., at op-
3. C. F. Koch	lægge 25 Rbd.
4. M. Tvede	
- b, Mellemste Stipendium, 35 Rbd. r. S.
1. H. P. M. Tvede	
2. C. H. Thurah	at udbetale 20 Rbd., at op-
3. C. A. Flensburg	lægge 15 Rbd.
4. L. O. Bjær	
- c, Laveste Stipendium 20 Rbd.
1. C. J. H. B. Juul	
2. J. J. Bjær	
3. H. J. Pontoppidan	
4. V. C. Koch	at udbetale 10 Rbd., at op-
5. L. Kleisdorff	lægge 10 Rbd.
6. J. Jørgensen	
7. J. Borchsenius	

d, Fri Underviisning.

1. F. E. M. Randrup.	2. G. F. Seilberg,	3. T. M. Holst.
4. V. A. Esmann.	5. J. Agaard.	6. C. A. Hviid.
7. E. T. Bøllemoose.	8. L. L. Tvede.	9. B. Bendtsen (extraordinair Gratist).

De twende Portioner af det Moltkiske Legat, som ere tillagte Ribe Cathedralskole, oppebæres for Tiden af Disciplene F. E. M. Randrup og V. A. Esmann.

Det Borchske Legat, i Alt 23 Rbd. 87 h., har, ifølge Directionens Skrivelse af 26 Novbr. 1844, været tillagt Disciplene M. og H. P. M. Tvede.

Den offentlige Examens
i

Ribe Cathedralskole for Året 1845
afholdes i følgende Orden:

Mandagen den 15 September.

Første Værelse. Andet Værelse.

8—10½ Latin El. IV.	8—10½ Historie og Geogr. El. III.
10½—12 Latin El. II.	10½—12 Historie og Geogr. El. I.
2—5 Latin El. III.	2—5 Historie og Geogr. El. IV.

Tirsdagen den 16 September.

8—10½ Religion El. IV.	8—10 Historie og Geogr. El. II.
10½—12 Religion El. II.	10—12 Tydsk El. IV.
2—4 Religion El. III.	2—5 Tydsk El. II, I, III.
4—5 Religion El. I.	

Onsdagen den 17 September.

8—10 Græsk El. IV.	8—10 Hebraisk El. III.
10½—12 Græsk El. III	10—12 Regning El. II, I.
2—4 Græsk El. II.	2—5 Mathematik El. IV.

Fredagen den 19 September.

8—10 Hebraisk El. IV.	8—10 Dansk El. II, I.
10½—12 Fransk El. IV.	10—12 Mathematik El. III.
2—4 Dansk El. IV, III.	2—4 Latin El. II.
4—5 Fransk El. II.	

Løverdagen den 20 September.

8—10 Fransk El. III.	9—10 Censur over de calligraphiske Prøver.
10—11 Sang alle El.	
11—12 Gymnastik alle El.	

(De skriftlige Prøver, nemlig dansk og latin Stil, latin Version samt Calligraphi, foretages i den foregaaende Uge om Torsdagen og Fredagen).

Mandagen den 29 September Kl. 8 prøves de til Optagelse i Skolen anmeldte nye Disciple.

Tirsdagen den 30 September Kl. 8 tager Skolen igjen sin Begyndelse, umiddelbart efterat Translocationen privatim er foretaget.

Disciplenes Fædre og Børger samt andre Skolens og
Videnskabernes Belyndere indbydes herved til at bære Exa-
men med deres Mærværelse.

Ribe Cathedralskole den 3 September 1845.

C. S. A. Bendtsen.

గ్రంథాలయ పత్రముల వివరాలను గొప్పమై ఉన్న
పత్రములను సమాజమానికి కుదాలు చేయాలి.

అధికారిక రోజు కొనుటకు

ప్రశ్నల ప్రాంగణముల నుండి ప్రశ్నల ప్రాంగణముల నుండి

ప్రశ్నల ప్రాంగణముల నుండి